

Ніва

ШТОТЫДНЁВІК

ГОД I № 29 БЕЛАСТОК, 16 ВЕРАСНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

Багаты жывёльны свет Савецкага Саюза. У далёкай тайзе нават цяпер можна спаткаць тыграў, мядзведзяў і іншую драпежную жывёлу. У вярхоўях Енісея карэспандэнту пашчасцілася зрабіць здымак мядзведзя на дрэве. *Фота С. МАЛОБІЦКАГА.*

УЛАДЗІМІР ШЭШКО

Беларуская вёска ў творчасці Элізы Ожэшковай

Аб гэтым, які высокародны характар, зусім пазбаўлены прымет цеснага нацыяналізму мае патрыятызм Ожэшковай, сведчыць цыкл яе раманаў і апавяданняў тэматыкай звязаных з жыццём беларускай вёскі. Падобна раманам, якія адлюстроўваюць жыццё яўрэяў, таксама творы Ожэшковай такія як: «Нізіны», «Дзюрдзі», «Хам» пісаны з «тэндэнцыяй любві» да беларускіх сялян. Ожэшкова ў шэрагу сваіх раманаў і апавяданняў, пачынаючы ад «Нізін» (1866), а канчаючы «Ценем» (1902), адлюстроўвае цяжкія ўмовы беларускіх сялян, указвае з адной староны зло, якім ёсць эксплуатацыя, цемра і забабон, з другой — іх прыгожыя рысы маралі.

Перыяд перад паўстаннем 1863 года — гэта перыяд гарачых спораў шляхты згрупаванай у камітэтах да спраў сялянскіх аб знясенні прыгонніцтва. У Людвінове, на Палессі, у маёнтку Пятра Ожэшкі, куды прыбыла ўжо замужняя 16-гадовая Эліза Ожэшкова, спатыкалася тады шмат маладых схільных да захаплення людзей, якія вялі спрэчкі аб спосабе вызвалення народа з прыгонніцтва.

Там, як піша ў адным з сваіх лістаў Ожэшкова, «... адбываліся часта з'езды, шумныя «нарады» да якіх прыслухоўвалася з вялікім зацікаўленнем. Ужо тады я стаяла па старане сялян і ўмешвалася часам да гутарак і разважанняў, што па прычыне маіх 16 год некаторых залзіўляла, але калі сабе прыпамінаю, некаторым падабалася».

У адным з сваіх першых твораў з 1866 года ў апавяданні «Абразак з галодных гадоў» Ожэшкова апісвае падзеі з гадоў 1854—1856 — часоў вялікага голаду. Паказваючы сялян аўтар бачыць у іх шмат добрых староп. Гарбары жывуць у хатцы «чыстай і мілай, хоць нізкай і шэрай». Яны — працавітыя і сумленныя. Ожэшкова вельмі трапна адмалёўвае шмат эпізодаў з сялянскага жыцця. Так, напрыклад, — з чатырох дзяцей Гарбара, адно дзіця пухне з голаду ў калысцы, сплеценай з лазы, другое поўзае па зямлі або сядзіць з катом пад лавай, трэцяя 8-гадовая дзяўчынка ў дзень носіць дзяцей па хаце, а ў вечары дрэмле на пячы.

Галоўнай праблемай з'яўляецца барацьба за чалавечую годнасць селяніна. Глыбокую спачувальнасць да цярпення, пратэст супроць крыўдзе ўпершыню бачым на старонках гэтага твора. Ад 1879 года Ожэшкова бліжэй знаёміцца з жыццём вёскі. Яна часта «блукаецца па палях і вёсках», стараецца лепш пазнаць жыццё. З гэтых назіранняў вырастае творчасць звязаная з жыццём вёскі, маёнткаў шляхты і «чваракоў» (баракаў батрацкіх сем'яў).

У «Нізінах» (1883) жыццё беларускай вёскі паказана на фоне асяроддзя, якім ёсць фальварак. Фальварачныя батракі — гэта першае пролетарыяцкае асяроддзе ў творчасці Ожэшковай. Гарадзкі пролетарыят у тагачасных гаспадарчых умовах Беларусі яшчэ не выдзяліўся з шматлікага разаронага мяшчанства.

«Нізіны» — гэта трагэдыя маткі — сялянкі, якая змагаецца праз усё жыццё за права да існавання для сваіх пазашлюбных сыноў. Барацьба гэтая аднак, не дае жаданых вынікаў. Слабога Філіпка бяруць у салдаты, малодшы Ясек, не можа прабачыць матцы за тое, што ратуючы брата ад «салдатаў», нарушыла маёмасць атрыманую ў спадчыне, траціць да яе сэрца і паважанне, б'е яе першы раз у жыцці і ад таго часу будзе біць заўсёды. У аповесці выступаюць два кантрасты. З адной староны кучаралосая, чорнавокая Хрысціна, благародная жанчына, босая, у шэрай сярмязе, з другой — людзі хітрыя, парожнія, эксплуататары. Хрысціна сталася ахвярай эксплуатацыі і хітрасці подлага скрытага Капроўскага, выкарыстоўваючага цемнату сялян.

Капроўскі — гэта чалавек без сумлення, які належыць да «гэтага панурага вельмі дзіўнага пролетарыята, каторы ў элегантных сурдутах і глянцаваных рукавічках, з паднябеннем ласым усіх прысмакаў жыцця, не мае ні матэрыяльнай, ні маральнай падставы, — нічога акрамя раз'юшаных інстынктаў жыццёвых пацех, апрача тых нахілаў і навыкаў, якія пускаюць парасткі з-пад каменняў гарадскога бруку...»

Хрысціна, паміма ўсяго, захавала чалавечую годнасць. Яна гаворыць: «з постам ела, боса хадзіла...» Сама працавала — сама ўзбірала, ніхто не памагаў. Хрысціна жыве ў галечы праз усё жыццё, каб толькі ўзбіраць грошай для сыноў, а сабе — на труну: «Каб мяне, як памру, сынкі прыгожа пахавалі, у прыгожай труне з ксяндзом і харугвамі».

Побач з Капроўскім дзейнічае ў вясковым асяроддзі яго памошнік — Мікалай, які нішчыць матэрыяльна сялян і сам даходзіць да ўласнай гаспадаркі. Сяляне без зямлі, а таксама і багатшыя марылі аб новых надзелах зямлі. Мікалай нават гаварыў што «... ўжо нават «указ» на гэта ёсць, толькі яшчэ міністыр яго не пусціў, калі міністыр пусціць і па паліцыях парассылае тады... усё будзе...»

Ожэшкова паказала ў «Нізінах» галечу і паніжэнне, у якім жывуць фальварачныя парабкі.

Гаворыць аб подласцях, розных праяўленнях эксплуатацыі, але выхаду з гэтага цяжкага становішча паказаць не ўмее. У 1884 годзе піша Ожэшкова навелу, «Тадэуш», якая тэматыкай звязана з жыццём фальварачных парабкаў. Гэта другі твор (побач «Нізін»), у якім Ожэшкова паказвае фальварачны пролетарыят. Цемнаце і галечы парабкаў супрацьпастаўляе паразітызм панскага двара, які часта, прыкрываючыся рэлігійнымі наказамі, трымае народ у пакорнай паслухмянасці. Так, напрыклад, намеснік заклікаючы работніцы да поспеху ў працы говорыць ім, што гультайства гэта грэх.

Аб гэтым аўтар з сарказмам піша: «Падумаў-бы хто, што яму шмат залежала на ўратаванні душы гэтых жанчын, бо ўсё іх адзіным аргументам да руплівасці нагаляў. Але на тыя галовы, выглядаючыя ў сонцы, як казачнай вялічыні півоні, відаць гэты аргумент не дзейнічаў удала, бо твары сялянскія абліваліся потам...» Бацька Тадэуша ёсць парабкам, і аб тым, каб узбіраць грошай і купіць зямлі няма мовы. Клеменс праз усё жыццё змушаны працаваць парабкам. Двор карыстае не толькі з працы Клеменса, але і яго жонкі Хвядоры. У творы гэтым выразна і востра выступае радыкалізм, які праяўляецца ў рашучым абвінавачанні «двара».

У 1885 годзе ўказваецца раман «Дзюрдзі», аб якім Ожэшкова ў пісьме да Карлевіча, свайго прыяцела, піша: «Маі Дзюрдзі з'яўляюцца... людзьмі, якія праходзяць вельмі нізкую стадыю цывілізаванага развіцця».

Пятруся — галоўная асоба рамана, дабратой і справядлівасцю ўзносіцца над узроўнем сваёй вёскі. У Сухую Даліну яна прыбыла, будучы яшчэ малай дзяўчынкай, з бабкай, знахаркай Аксэнай. Калі падрасла і пачала зарабляць на хлеб сабе і сваёй апекунцы, здзіўляе і абурае вёску сваімі незразумелымі паступкамі. Праз 6 год чакала на Міхася Кавальчука, які праходзіў вайсковую службу. Выходзіць замуж. Жыхары Сухой Даліны, а асабліва сварлівая і злая Разалька, зайздросцяць Пятрусі кахання мужа, прыгожых здаровых дзяцей, чыстай хаты, вераць п'яніцы, што чорт Пятрусі праз комін носіць грошы. Упэўненасць у тым, што яна ёсць чараўніцай, шырыцца з такой сілай, што нават бедную Пятрусю ахоплівае непакой, ці гэта не ёсць праўда. Ноччу ў снежную завею Пятруся гіне ад кіёў чатырох сваякоў Дзюрдзяў, пераканаых у тым, што выконваюць добры ўчынак, вызваляючы вёску ад ведзьмы.

З глыбокім спачуваннем гаворыць Ожэшкова не толькі аб ахвяры, але таксама і аб яе забойцах. Паказваючы іх псіхіку ўнікае ў своеасаблівасць іх паступкаў.

Атмасфера цемнаты і забабонаў гэта добрая глеба з якой вырасла двайная трагэдыя: трагэдыя маладой нявіннай жанчыны, якая гіне жудаснай смерцю; і трагэдыя яе забойцаў вырваных выракам суда на ўсё жыццё з сваёй вёскі, зусім не свядомых свайго паступку.

У 1886 годзе выходзіць у Варшаве новы штотыднёвік «Голас»; трывожаць яго першыя забурэнні ў прадукцыі і вынікаючае адсюль беспрацоўе, стараецца ўстрымаць далейшую пролетарызацыю вёскі і звязаць сялян з зямлёй. У праекце было ўстрыманне далэйшага развіцця прамысловасці і ўтрыманне сельскагаспадарчай структуры. Гэтая ўтапійная праграма не прызнавала выніку рэгулярнага развіцця капіталізма.

У творчасці Ожэшковай паволі пачынаюць выступаць паняцці «людаманіі», якія прызнаюць вёсцы цывілізаваную выжшасць. Аднак міма ўзрастаючай пагарды да гарадоў у апавяданні «У зімовы вечар» паказала праўдзівы вобраз культурнай адсталасці беларускай вёскі, у якую пачынае пранікаць капіталізм. У гэтым апавяданні выступае тэматыка злачынства ў вёсцы.

Ясек, пазнейшы бандыт Бонк, замкнуты з турэмшчыкамі, выступае супроць устаноўленага права: «Ахвота то людзям па такіх хатах сядзець, бедаваць і цяжка працаваць, калі на свеце ёсць толькі багацтва і да яго вельмі лёгка можна дайсці».

Сям'я Мікулаў не напамінае нічым сялянскай сям'і з часоў прыгону. Гэта сям'я патрыярхальная. Стары Мікула мае ўладу над некалькімі сем'ямі, ён можа вылучыць непаслухмянага члена сям'і, можа таксама прабачыць яму.

У хаце Мікулаў, апрача таго што займаюцца працай на раллі, трох мужчын стараюцца працаваць пабочна. Адзін з сыноў ёсць бондарам, бацька ловіць рыбу і г.д. Аляксей гэта ўжо не запалоханы селянін з глухой вёскі, ён мае сувязь з горадам, з прадстаўнікамі «улады», убіраецца па гарадскому, фанабэрысты і цікавы. Гэта тып селяніна перыяду, калі ў вёску пачынае пранікаць капіталізм.

Працяг на стар. 7.

Тыдзень праз фотааб'ектыў

Агульнапольскія дажынкі ў Варшаве (1956г.) 9.IX.56 г. у вечары адбылася сустрэча прадстаўнікоў партыі і ўрада з перадавікамі — сялянамі — дэлегатамі на Цэнтральныя дажынкі.

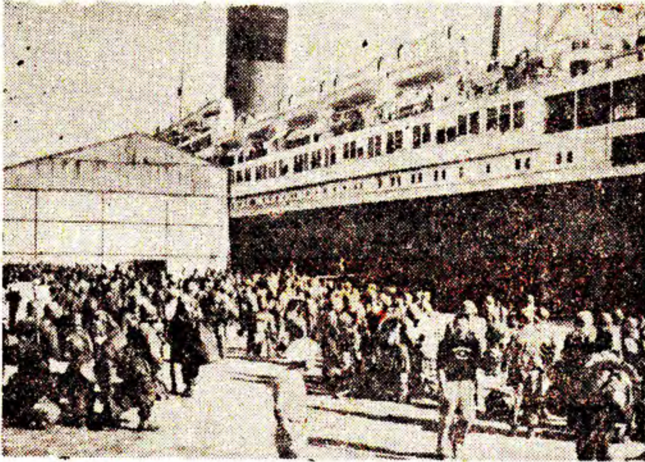
На здымку: I сакратар ЦК ПАРП Эдвард Охаб і Старшыня Савета Міністраў Юзэф Цыранкевіч вядуць гутарку з перадавікамі — сялянамі.

ФОТО — ЦАФ.

9.IX.г. г. адбыліся агульнапольскія дажынкі ў Варшаве. На здымку: Група сельскай моладзі з Бліх каля Ловіча.

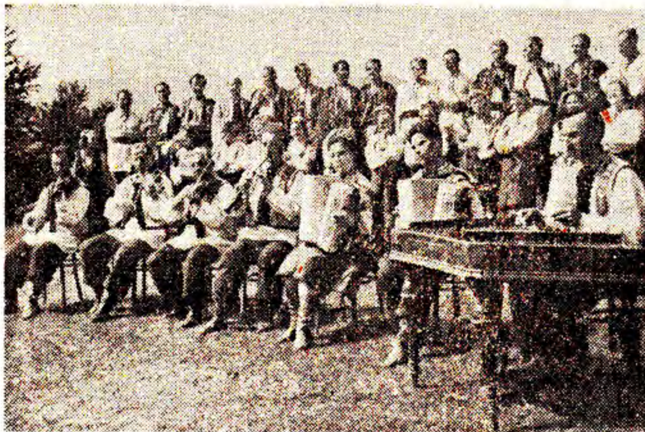
ФОТО — ЦАФ.

Перавозка французскіх войск у Алжыр. З Марселі адплыло ваенна транспартнае судно «Пастур», на якім знаходзіцца 4 280 салдат.

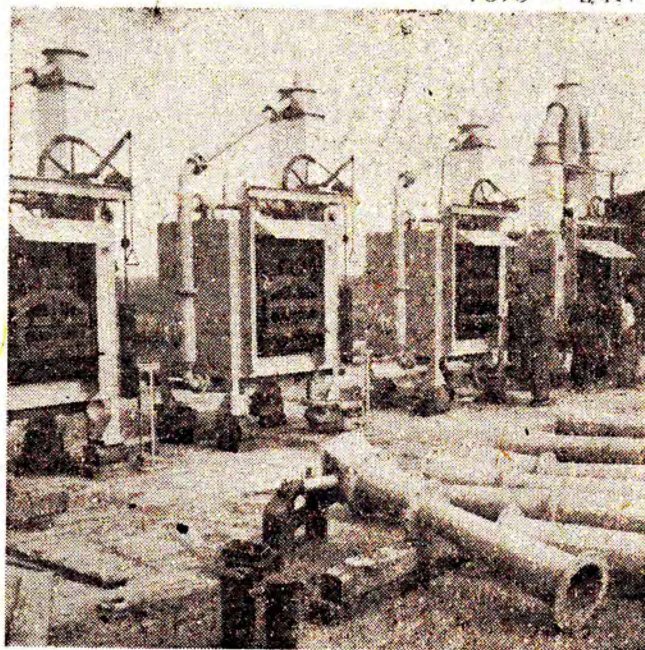
На здымку. Пагрузка войск на параход.

ФОТО — ЦАФ.

Ансамбль з Закарпацкай Украіны ў Польшчы. У сувязі з месячнікам польска-савецкай дружбы прыехаў у Польшчу 75 асабовы народны украінскі хор з Ужгарада. У састаў ансамбля ўваходзяць мяшаны хор, балет і гуцульскі аркестр. Пасля выступленняў у Варшаве ансамбль паедзе ў другія гарады Польшчы.

ФОТО — ЦАФ.

Кавальныя печы заказаныя ў Новай Гуце Карэйскай Народна Дэмакратычнай Рэспублікай.

ФОТО — ЦАФ.

Усякая ўсячына

Абгрунтаванне

Бурмістр адной з мясцовасцей у Фландрыі адчуў сябе моцна абражаным. Вось яго сакратар Ракел Леверскех сказаў, што пан бурмістр не ўмее лічыць да трох. Пакрыўджаная персона падала Леверскеха ў суд за так званую «асабістую абразу». Суд прысудзіў сакратара на тры тыдні арышту. У абгрунтаванні прысуду гаворыцца: «за здраду службовай таямніцы».

Іх друк

У штотыднёвіку «Вельтбіне» змешчана артыкул у якім клеймуецца аблічча буржуазнага заходненямецкага друку. На прыкладзе манахійскай газеты «Абендцайтунг», паказваецца якім мэтам служыць гэты друк. Вось, напрыклад некалькі аб'яў з гэтай газеты, якія штодзённа змяшчаюцца ў рубрыцы «знаёмствы»:

«Двух добра зарабляючых панаў шукае дзве прывабныя, злёгку выбуховыя дзяўчынкі з мэтай правядзення з імі «weckendu».

«Спяшайцеся! Хто паедзе са мною 20. VII 56г. на 3—4 тыдні ў Тыроль на вакацыі? З'яўлюся ўдавою па вайсковым на дзяржаўнай пасадзе. Больш пакуль што не магу сказаць»...

«Сябра сонца, 30 гадоў, высокі, з таксі, шукае зграбнай русалкі».

«Які ўласнік таксі, сардэчны, культурны, з характарам, запрапануе незвычайнай, прыгожай пані, каля 40 год, прыемныя прагулкі. Сапраўднае сяброўства гарантуецца», і г.д.

Каментуючы такія аб'явы, штотыднёвік «Вельтбіне» заяўляе, што сучасны буржуазны друк ператвараецца ў «burdelgeszeft».

Пацікавіўся

Суд в Лондане прызнаў за незвычайнага злачынца нейкага пана Левіса і прысудзіў яму немалую кару. Як і паведамляе «Дэйлі Уоркэр», Левіс быў прыцягнуты да судовай адказнасці за тое, што без ніякай прычыны кінуў слязістую бомбу ў месца, дзе ў лонданскім заапарку знаходзяцца кракадзілы.

Абвінавачаны аднак пераканаў суддзю, што яго ўчынак з'яўляецца поўнасцю абгрунтаваным, бо хацеў урэшце пераканацца і пабачыць уласнымі вачыма «кракадзілавыя слёзы».

Нават папяроса...

Лонданская газета «Дэйлі Уоркэр» паведамляе, што першым амерыканскім журналістам, які падарожнічаў у выдатным савецкім рэактыўным самалёце ТУ-104 з'яўляецца Джэмс Хагерці.

Калі гэтага журналіста спыталі аб уражанні з падарожжа заявіў, што гэты самалёт ляціць так добра, што падчас лёту можна на стале паставіць на кант папяросу і не перакінецца.

Долара ва музыка

Ужо неаднаразова падкрэслівалася, што ЗША з'яўляюцца краінай парадоксаў. Прыкладам можа паслужыць факт, што калі ў Амерыцы людзі шалеюць за музыкай, то з другога боку ў 32 вялікіх сімфанічных аркестрах працуе толькі каля 3 000 музыкаў, якія ў сярэднім зарабляюць па 2 000 долараў у год (трэба пры гэтым ведаць, што мінімум заробку патрэбнага звычайнай сям'і каб утрымацца складае 5 000 долараў). Такую, ці іншую музыку чуваць амаль усюды: у цягніках, аўтобусах, таксі, рэстаранах і г. д. 9 тэатраў оперы амаль штодзённа дае пастановкі 1 000 розных аркестраў, у тым студэнцкія і аматарскія аркестры, даюць у год 20 000 канцэртаў для 400 мільёнаў аматараў музыкі. Апрача гэтага існуюць сотні харавых і камеральных калектываў.

Аднак-жа, напрыклад, таварыства № 66 амерыканскай федэрацыі музыкаў у Рачастэр, у штаце Н'ю Йорк заявіла, што ні адзін з яго 1,200 членаў не можа ўтрымацца займаючыся выключна па сваёй прафесіі г. зн. музыкай. Тым больш, што Рачастэр — гэта адзін з нямногіх амерыканскіх гарадоў, у якім ёсць і опера і музычнае вучылішча. Як заявіў старшыня таварыства, найлепш аплочваныя музыкі гэтага горада зарабляюць не больш 3 000 долараў у год. Адначасова рабочы, калі мае працу, зарабляе 5 000 долараў. Гэтакая з'ява — тыповая. Напрыклад, у таварыстве № 6 гэтай самай федэрацыі 80 прац. з яго 5 000 членаў не можа знайсці адпаведнай, як для музыка, працы.

ФІНАНСАВЫЯ СПРАВЫ

Прычына гэтакага парадокса заключаецца ў тым, што сімфанічныя аркестры наогул не могуць спадзявацца на якія-небудзь больш сур'ёзныя інвестыцыі ці субвенцыі.

Або возьмем для прыкладу ліквідацыю ў 1954 годзе аднаго з найлепшых аркестр свету — сімфанічнага аркестра НБЦ (Нейшнл Бродкастынг Кампаны). Аркестр распушчана на наступны дзень пасля адыходу Тасканіні.

Карпарацыя радыё Амерыка — уласнік гэтага аркестра ліквідаваўшы аркестр, ліквідавала ўсё тое што тварыў Тасканіні на працягу 20 год. Свае ўлачынства карпарацыя апраўдоўвае тым, што арганізавала гэты аркестр для Тасканіні і пасля яго адыходу мела права ліквідаваць. У руках Карпарацыі знаходзіўся не толькі гэты аркестр. Карпарацыя — гэта магутны манаполь, які займаецца распаўсюджваннем так званай ужыванай музыкі. Мае яна шырокую сетку радыёстанцый, з'яўляецца адным з найбольшых таварыстваў вырабляючых патэфонныя пласцінкі, з'яўляецца ўласнікам амаль паловы канцэртных залаў у краіне, а такім чынам мае вялікі ўплыў на лёсы амерыканскіх музыкаў.

ПЛАСЦІНКІ.

Патэфонныя пласцінкі з'яўляюцца вялікай крыніцай даходу. Штогод прадаецца іх на суму 357 мільёнаў долараў. Толькі ў адной дзесятай прадаваных пласцінак, змяшчаецца класічная або сур'ёзная музыка. Менш чым 2 прац. з даходу праданых пласцінак атрымліваюць выканаўцы, а рэшта ідзе ў касы фабрыкантаў. Значную частку пласцінак закупляюць радыёстанцыі, праграмы якіх складаюцца выключна з музыкі з пласцінак і гандлёвых аб'яў. У ЗША знаходзіцца больш 2 600 радыёстанцый. Разам у іх працуе толькі каля 2.000 музыкаў, г. зн. на адну радыёстанцыю прыпадае менш ніж па адным музыку. Ніводная радыёстанцыя не мае ўласнага сімфанічнага аркестра.

ЭЛЕКТРОННЫЯ АРКЕСТРЫ.

Апрача таго амерыканскіх музыкантаў праследуе новы кашмар. Вось вынайдзены электронныя апараты, якія могуць выканаць кожны музычны гук або камбінацыю гэтых гукаў. Такім чынам, з'яўляецца тэхнічна магчымым, каб адзін чалавек, які мае адпаведныя музычныя веды, мог электранічна выканаць цэлую сімфонію. Дагэтуль яшчэ не было такога аднаасабовага сімфанічнага канцэрта.

Ёсць аднак падстава меркаваць, што амерыканскія бізнесмены ў пагоні за прыбыткам пачнуць вырабляць таныя электронныя канцэртныя машыны. Такія іскрэнні да механізацыі музыкі акажуць катастрафальны ўплыў на амерыканскую музыку і музыкаў.

ЗНЕАХВОЧАННЕ.

Амерыканскі музык не мае магчымасцей выжыцца, а амерыканскі кампазітар сустракаецца са штораз большымі цяжкасцямі ў пастаноўцы сваіх твораў. Як заявіў вядомы амерыканскі дырыжор Стакоўскі, у выніку такога становішча ўзровень амерыканскіх канцэртаў безупынна зніжаецца. Падкрэсліў ён, што расавая дыскрымінацыя не дазваляе неграм удзельнічаць у большасці аркестраў, а такі, напрыклад, Дзін Дзінсан нягледзячы на тое, што атрымаў шмат узнагарод, не мог знайсці сабе працы і быў вымушан эміграваць у Швецыю.

У большасці выпадкаў музыкі пакідаюць сваю прафесію або ідуць іграць у начныя рэстараны. Таварыства музыкаў робіць спробы арганізаваць выпадковыя канцэрты, каб такім чынам даць магчымасць зарабіць сваім членам хоць на кароткі час. Сам Стакоўскі прапанаваў для гэтай мэты арганізаваць фестываль амерыканскай музыкі.

Але пакуль што гэта толькі набожныя жаданні, а з музычным жыццём у Злучаных Штатах Амерыкі ўсё горш і горш.

МАРЫ ВОЛЬФАРД
«Уэрль Нюс» № 26

ПРЫ НОВЫМ ПАРАДКУ ПЛАНАВАННЯ

Калгас «Совецкая Беларусь» знаходзіцца недалёка ад Мінска. Глеба тут небагатая — пясчаная, камяністая, лёгкія суглінкі, а ўраджай сельскагаспадарчых культур усё павышаецца. Азімае збожжа ўрадзіла па 18 цэнтнераў, а пшаніца — па 20 цэнтнераў з кожнага гектара. Асабліва добрыя пасевы ільну — даўгунца, бульбы і кукурузы.

Развіваецца і жывёлагадоўля. Малочнае стада ў параўнанні з 1953 годам павялічылася ў два разы, свіней стала больш у тры разы. У некалькі разоў павялічылася пагалоўе птушак, павысілася прадукцыйнасць жывёлы.

Прадстаўленне аб узросце калгаснай эканомікі дае вытворчасць прадукцыі на кожныя 100 гектараў зямельных угоддзяў. У 1954 годзе ў разліку на гэтую плошчу надоена малака 154 цэнтнераў, а ў бягучым годзе чакаецца 375 цэнтнераў, свініны на 100 гектараў раллі будзе ў два разы больш. Яскравым паказчыкам таксама служаць грашовыя даходы калгаса. Яны дасягнуць 2,5 — 3 мільёна рублёў, супроць 1 219 000 рублёў у пазамінулым годзе. Усе галіны гаспадаркі высокатаварныя і даходныя.

На чым заснаваны гаспадарчыя дасягненні беларускага калгаса, што садзейнічае хуткаму павелічэнню вытворчасці прадукцыі?

— Вялікая роля ў гэтым належыць новаму парадку планавання, — расказвае калгасны аграном Антон Лютарэвіч і заатэхнік Марыя Сінцова.

Новая сістэма планавання сельскай гаспадаркі накіравана на развязванне ініцыятывы калгасаў і з'яўляецца важнейшым рычагом далейшага крутога пад'ёма земляробства і жывёлагадоўлі. Ужо другі год калгас „Совецкая Беларусь" працуе на гэтай аснове. Калгаснікі знайшлі на месцы дадатковыя рэзервы для павышэння вытворчасці збожжа, бульбы, агароднiны, ільну, малака, мяса. Разумовы падыход да вядзення гаспадаркі выявіўся перш за ўсё ў паляпшэнні структуры пасяўной плошчы, у больш правільным выкарыстанні зямельных угоддзяў з улікам мясцовых прыродных умоў. Азімая пшаніца тут самая высокаўраджайная і цэнная харчовая культура.

Менавіта па гэтаму яе пасевы павялічыліся ў чатыры з палавінай разы ў параўнанні з 1954 годам. Раней не сеялі кукурузы і ільна — даўгунца, а зараз яны займаюць 80 гектараў. Наадварот, плошчу меньш ураджайных культур — аўса, ячменю — крыху скарацілі.

Пашырэнне пасеваў найбольш прыгодных культур, павышэнне ўраджайнасці дазваляюць у гэтым годзе сабраць збожжа на дзве тысячы цэнтнераў больш чым у 1954 годзе, бульбы — на 5 тысяч, агароднiны — на 2 тысячы цэнтнераў. Рэзка павялічваецца колькасць корму для жывёлы. За два гады валавы надой малака павялічыўся з 2 009 цэнтнераў да 4 500 цэнтнераў, выхад свініны — з 151 да 440 цэнтнераў.

Як ажыццяўляецца планаванне ў тым калгасе?

Калгас распрацаваў з удзелам работнікаў машынна-трактарнай станцыі і калгаснікаў перспектыўны план на 1955—1960 гады. У ім акрэсліваецца напрамак і спецыялізацыя гаспадаркі — перавага развіцця жывёлагадоўлі, агароднiны, бульбы, каб забяспечыць прадуктамі насельніцтва сталіцы Беларусі. Прадугледжваюцца пасевы плошчы рознымі сельскагаспадарчымі культурамі, іх ураджайнасць і валавы збор, пагалоўе жывёлы, яго прадуктыўнасць, агульны надой малака, выхад мяса, намячаецца колькасць таварнай прадукцыі і грашовых даходаў калгаса, будаўніцтва вытворчых, культурна-бытавых памяшканняў, другіх збудаванняў, размеры аплаты працы калгаснікаў і г. д.

У адпаведнасці з перспектыўным планам састаўляецца гадавы вытворчы план і прыхода-расходны каштарыс. Пры гэтым выяўляюцца новыя магчымасці для паскарэння развіцця гаспадаркі, датэрміновага выканання і перавыканання раней намечанага аб'ёма вытворчасці прадукцыі і другіх паказчыкаў.

Абмяркоўваючы гаспадарчыя дасягненні 1955 г. і мерапрыемствы на 1956 г., калгаснікі прыйшлі к вываду, што сярэдняга надою малака ад каровы ў 4 500 кілограмаў можна дасягнуць не ў 1960 годзе, а раней — у 1958 годзе.

Зыходзячы з гэтага, на 1956 г. запланавалі ўдой у 3 500 кілограмаў, на 520 кілограмаў больш прашлагодняга. Рост прадукцыйнасці вялікі. Аднак потым, калі жывёлу вывелі на летні выпас, працаўнікі жывёлагадоўлі, узважыўшы зноў усе рэзервы, узялі сацыялістычнае абавязацельства падняць у гэтым годзе сярэдні надой малака ад каровы да 3 800 кілограмаў. І яны датрымаюць свайго слова. Даяркі паляпшаюць карменне, уход і ўтрыманне жывёлы. У гэтым ім дапамагаюць усе калгаснікі.

Практыка работы калгаса на аснове новага парадка планавання ўнесла істотныя дапаўненні. У чым заключаецца яго станоўчы вопыт?

Тут па прыкладу украінскіх калгаснікаў распрацавалі памесячныя планы і графікі надою малака і адкорму жывёлы. Практычна гэта выглядзіць так. У 1956 г. павінна быць адкормлена ўсяго 480 свіней агульным весам 373 цэнтнера з размеркаваннем па месяцам. Напрыклад, у ліпені знята з адкорму 80, у жнівені 85 галоў. Таксама састаўляецца план вытворчасці мяса буйнай рагатай жывёлы. На кожны месяц устанаўліваецца заданне па надою малака на карову і ўсяго па малочнаму стаду, калі падлягае здачы і продажы дзяржаве, на ўнутрыгаспадарчыя расходы.

Такія планы разглядваюцца на пасяджэнні праўлення калгаса. У рашэнні ўказваюцца меры павелічэння малака і мяса. Задачы даводзяцца да кожнай фермы, даяркі, свінара, даглядчыка жывёлы, пастуха, птушніцы. Устанаўліваецца, хто з членаў праўлення адказвае за своечасовае выкананне намечаных планаў. Такім чынам работа калгаса ва ўсіх яго галінах пастаўлена на цвёрдыя планавыя асновы. Гэта мае вялікае арганізуючае значэнне.

Трэба сказаць і аб велізарнай ролі выпрацаванага партыяй і ўрадам прынцыпу матэрыяльнай зацікаўленасці. Як вядома, дзяржава значна павысіла нарыхтовачныя цэны на сельскагаспадарчыя прадукты. Зараз усе вельмі добра ведаюць: чым больш вытворчасці збожжа, бульбы, гароднiны, тэхнічных культур, малака, мяса, тым вышэй даходы калгаса і калгаснікаў. Пакажам гэта на канкрэтных лічбах. У 1954 г. на кожны працадзень, выпрацаваны ў грамадскай гаспадарцы, члены арцелі атрымалі грошы толькі па 3 рублі, а ў бягучым годзе будзе выдана па 10 рублі, збожжа 2 кілограмы, бульбы і гароднiны 6 кілограмаў, або ў 2 разы больш.

Але павышая асноўную аплату працы, у калгасе выкарыстоўваюцца другія меры заахвочвання за добрую працу. Напрыклад, за высокія надоі малака і прывесы адкормленых свіней і буйнай рагатай жывёлы сход калгаснікаў устанавіў дадатковую аплату даяркам, даглядчыкам жывёлы, свінарам і другім працаўнікам жывёлагадоўлі. А каб узмацніць дзейнасць гэтага стымулу, раздзелы дадатковай аплаты праводзяцца штомесячна.

Уведзена таксама адзінае штомесячнае авансаванне ўсіх калгаснікаў. І працоўная актыўнасць іх нязменна расце.

І. ДОЛАТАЎ

У калгасе імя Гастэла

1 *Недалёка ад Мінска сярод узгоркаў знаходзіцца калгас імя Героя Совецкага Саюза — Гастэла. Заможны гэта і ўсім вядомы калгас. Тысячы гектараў зямлі, сотні буйной рагатай жывёлы, прыгожыя агароды, добрая праца дазволіла калгаснікам павялічыць плату на працадзень.*

★

2 *Калгас у шырокім маштабе вядзе гадоўлю высокамалочных кароў. Прымяняючы навейшыя метады кармлення і выпасу, атрымліваюць ад іх высокі ўдой.*

★

3 *Таксама і ў гадоўлі свіней калгас імя Гастэла не адстае. Для сотні свіней маецца не толькі прыкладныя хлявы, але таксама і забяспечаны, як гэта бачна на фотаздымку, выпас на пашы.*

★

4 *Уся праца ў калгасе механізавана: дазваляе гэта на эканомію чалавечай працы, а таксама на атрыманне лепшага ўраджаю. На фотаздымку бачым уборку травы машынаю.*

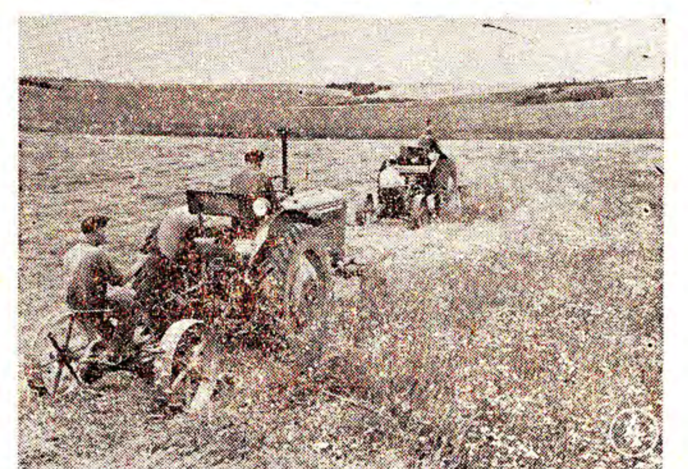
★

5 *Калгас таксама мае добра абсталяваную цяпліцу, дзе вырошчвае агароднiну. На фотаздымку бачым, як агародніцы Люба Жыгалава і Ірэна Клемянчык збіраюць дaспелыя ў цяпліцы памідоры.*

Гэта было ў... 1956 годзе!

«Дурнёў не сеюць, не садзяць, яны самі родзяцца».
(народная прымаўка).

У вёсцы Можне непадалёку Олецка, жыве вядомы на ўсю акаліцу каваль Балеслаў Кучынскі. Заможны гэта і багаты гаспадар. Некалькі гектараў зямлі, вялікая пасека, многа інвентару і прыемны сялянскі двор даюць надрэнны прыбытак. Усё гэта дазволіла яму сабраць крыху грошай.

Кожны год Кучынскі даставаў невялікі скрутак і паслініўшы пальцы, лічыў сотні, мяркуючы што за іх купіць. А купіць было шмат чаго. Шкада было аддаць хаця адну сотню. Калі разлажыў іх перад вачыма чырвоным веерам, кожная з іх, здаецца, просіць — «не выдавай мяне!» І Кучынскі не выдаваў.

Аднойчы Кучынскі прысутнічаў на грамадскім сходзе. Там ён пачуў, што кожны гаспадар павінен хаваць грошы ў ашчаднай касе. Там і мышы не паядзяць і зладзеі не ўкрадуць. Засмяяўся ў душы з усяго таго, і так прыемна зрабілася яму, калі ўспомніў свае сотні і свой «надзейны» сховак. Не, не аддам нікому грошай. Нават у ашчадную касу.

Праз некаторы час старому Кучынскаму пачало псавацца здароўе. Нягледзячы на тое што з кожнаю хвілінаю павялічваўся маёнтак, у доме Кучынскага рэдка бывала мыла і лепшая ежа. Бруд нарастаў на скуры, а жывот рабіўся ўсё меншым і меншым.

Ад скупасці і неахайнасці прычапілася да Кучынскага хвароба вядомая ў вёсцы пад назваю «каўтун». Счапіліся нямытыя і нячэсаныя валасы, пачала балець скура і чэрап, аднак шкада яму было грошай на лякарства і дактароў.

Аднойчы ва двор Кучынскага заехалі цыганы. Прыстойная і яшчэ не старая цыганка Пашкоўская пачала выхваляць гаспадарку Кучынскага, разлажыла на стале карты і пачала варажыць аб тым, якое вялікае шчасце чакае яго ў будучыні, аб вялікім маёнтку, аб грошах. Кучынскі вылупіў вочы, наставіў вуха... Раптам убачыў багацце, якім былі новенькія сотні старанна пералічаныя і схаваныя ў тахім месцы якое вядома толькі яму аднаму.

Задумаўся над гараскопамі цыганкі. Што ж з грошай, калі мучыць хвароба, калі шпаркімі крокамі набліжаецца старасць.

— Божа ты мой — думаў далей Кучынскі — што гэта было-б, калі б я быў і маладзейшы і здаровы.

Цыганка як-бы адгадала яго думку, таемна прашаптала, што ведае што яго «грызе» і яна можа яму дапамагчы «Адчыніў» Кучынскі сэрца перад ёю, расказаў аб сваёй хваробе і збянтэжана спытаў, ці не можна было-б трохі памаладзець.

—Гэта нялёгкая справа — адказала цыганка. Аднак, калі Кучынскі выканае ўсе жаданні якія паставіць яму цыганка, то не толькі вылячыць яго ад «каўтуна», але адмалодзіць на 20 лет. За свой добры «учынак» цыганка не патрабавала заплаты. «Як дапаможа — кажа — сам узнагародзіш». Радасці скупога Кучынскага не было канца.

Першае жаданне было лёгкае. Цыганка патрабавала 300 злоты і тры розныя рэчы, усё гэта павінна была вярнуць Кучынскаму праз тры дні. Пашаптала нейкія «чары» і пайшла. Кучынскі, хаця і сэрца балела, выканаў жаданне цыганкі. Прайшло тры дні. У дамоўленую гадзіну прыйшла цыганка, прынесла трыста злоты і «фанты», агледзела «хворага». На наступныя тры дні цыганка патрабавала ўжо 900 злоты і 6 рэчаў. Пераканаўшыся што цыганка «добрая», гэтае патрабаванне цыганкі выканаў ахвотна.

Зноў прайшло тры дні, зноў прыйшла цыганка. Старанна аглядаючы «хворага» упэўнена сказала, што Кучынскі паволі маладзее і хвароба таксама хутка пройдзе. Засталося толькі выканаць трэцяе і астатняе жаданне цыганкі каб «чары» дапамаглі. Цяпер Кучынскі павінен аддаць ёй усе каштоўнасці якія толькі меў. Калі застанецца нават наймалейшая каштоўнасць — шкада толькі працы — з «чараў» нічаго нявыйдзе.

Пайшоў Кучынскі да свайго сховішча, выцягнуў адтуль «багацце», яшчэ раз (тым разам астатні) пералічыў сотні і аддаў для цыганкі, больш чым 14.000 злоты. Жонка прагледзіла ўсё памяшканне, нават забрала ў дзяцей 5 грошы і аддала.

Потым на цыганчын воз пайшлі дываны, адзенне, а нават і пасцель. Калі ўсё было пакладзена на воз цыганка зрабіла пад носам нейкія «закляцці», папрашчалася з засмучаным гаспадаром і хутка паехала ў няведамым напрамку.

Тры дні здаваліся Кучынскаму нязносна доўгімі. Дарэмна выглядаў. І таго дня і наступных дзён не прыходзіла цыганка з маёнткам, здароўем. Дзесьці далёка засталася яго маладосць. Прайшло два тыдні. Толькі цяпер Кучынскі зразумеў сваю дурасць. Не гледзячы жонцы ў вочы паваломся ён да Олецка ў міліцыю.

Доўга смяяліся міліцыянеры з Кучынскага, здзіўляючыся яго дурасці і разам з тым спрыту цыганкі, якая, магчыма, у гэты час у другім павеце стукалася ў другія дзверы, каб падарыць такім як Кучынскі «маладосць».

Зласлівыя людзі ў Можнях кажуць, што Кучынскі памалу перахварэў сваю страту ізноў узяўся за працу, ізноў збірае грошы, складае іх сотнямі, а вечарамі старанна пералічвае.

А мо' зноў калі — небудзь захоча памаладзець??!

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

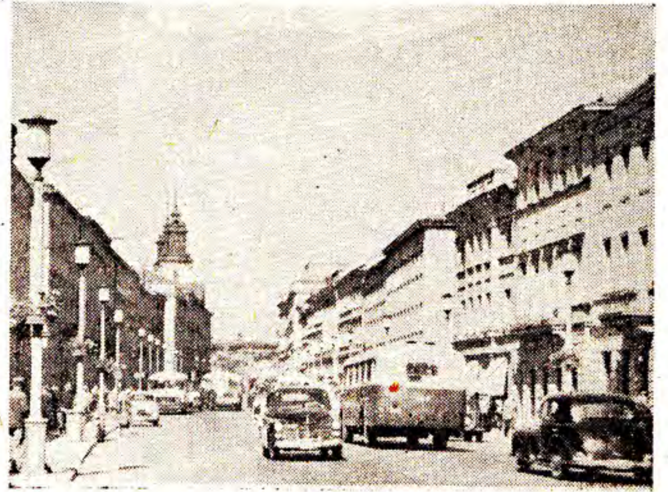

У верасні на экранах польскага кіно мы ўбачым «Бунт жаночы» — каляровы савецкі фільм вылучаны на IX Фестывалю ў Карловых Варах за найлепшае стварэнне жаночага вобраза артысткай Р. Ніфантавай. Пастаноўка Грыгорыя Рошаля.

На здымку: сцэна з фільма.

ФОТО — ЦАФ.

Варшава

У поўдзень на вул. Новы Свят.

ФОТО — ЦАФ.

„НАША ДОЛЯ"

першая беларуская легальная газета

Вялікі грамадска-палітычны ўздым на Беларусі, выкліканы рэвалюцыйнымі падзеямі 1905—1907 гадоў, паклаў пачатак новаму перыяду ў гісторыі беларускай літаратуры і адначасова з'явіўся штуршком у справе развіцця беларускага друку.

У 1905 годзе ў Мінску пачала выходзіць газета на рускай мове «Северо-Западный край», якая аказала станоўчы ўплыў на развіццё беларускай літаратуры. Газета гэтая стаяла на рэвалюцыйных пазіцыях Яна перадрукоўвала артыкулы Леніна, за што і падверглася рэпрэсіям з боку царскага ўрада. У 1905 годзе газета была закрыта, а яе рэдактар асуджан. Газета на сваіх старонках друкавала папулярныя рэвалюцыйныя вершы і песні, прыцягвала да ўдзелу маладых паэтаў з асяроддзя рабочых і сялян. У гэтай газеце Я. Купала надрукаваў свой першы верш.

1 верасня (14 па стр ст) 1906 года пачала выходзіць газета на беларускай мове «Наша доля». Была гэта першая беларуская легальная газета. Яна праіснавала нядоўга, амаль кожны нумар газеты канфіскаваўся паліцыяй, а на шостым нумары яна і зусім была закрыта. «Наша доля» пісала — аб цяжкім становішчы сялянскіх мас, іх бяспраўі, але выйсце з гэтага становішча бачыла не ў класавай барацьбе, а ў культурным развіцці сялянства, у вывучэнні беларускай мовы. Гэтым самым газета падмяняла класавую барацьбу, барацьбой за дробныя рэформы. У першым нумары «Наша доля» пісала: «Мужык пастанавіў заваяваць свабоду.. заваяваць сабе зямлю «шляхам барацьбы» і дзе толькі ступіла нага яго, з дымам ляцелі панскія палацы, свісталі нагайкі і пулі, лілася нявінная кроў, выраслі тысячы магіл... А свабоды не было, таму што блудзіў мужык, збіваўся з дарогі, таму што ён быў цёмны, някультурны.

«Дайце беларусу такую кнігу... напісаную мовай яго бацькоў, якая зможа сноп святла закінуць у цяжкае жыццё беларуса, толькі яна зможа холад і голад выгнаць з мужыцкай хаты, толькі яна пакажа дарогу да лепшай долі».

«Наша доля» лічыла, што барацьба з памешчыкамі «збівае» сялян з «дарогі» Газета заклікала сялян пакінуць рэвалюцыйную. барацьбу і надзеі свае пакласці ў склікаемай царскім урадам Дзяржаўнай думе.

У «Нашай долі» друкавалі свае творы рэвалюцыйныя дэмакраты — паэты: Колас, Цётка.

Ужо ў першым нумары «Нашай долі» было надрукавана адно з лепшых апавяданняў Цёткі «Прысяга над крывавымі разорамі» і верш Я. Коласа «Наш родны край».

Хоць «Наша доля» была газетай нацыяналістычна-рэфармістычнай, аднак у гісторыі беларускага друку, яна заняла віднае месца, іменна як першая беларуская легальная газета, адлюстроўваючая настроі сярод сялянскіх мас Беларусі часоў першай рускай рэвалюцыі.

В. Л.

ЕЖЫ ДАНЕЛЕВІЧ — кандыдат гістарычных навук
Праф. універсітэта імя К'юры-Складоўскай у Любліне

Удзел беларусаў і рускіх у польскім нацыянальна-вызваленчым руху ў гадах 1833-1839

Наогул вядомы польскаму грамадству факт масавага ўдзелу беларусаў у студзеньскім паўстанні 1863 г. Дагэтуль аднак амаль нічога не было вядома аб удзеле беларусаў у ранейшым польскім нацыянальна-вызваленчым руху. Тым часам, як паказваюць навейшыя навуковыя даследаванні па гісторыі I-шай паловы XIX стагоддзя, ужо і тады сыны беларускага народа плячо ў плячо з палякамі змагаліся за супольную справу.

Адным з наймацнейшых цэнтраў партызанскага руху ў 1833 г. з'яўляліся два паветы на Заходняй Беларусі : Слонім і Ваўкавыск. У партызанскіх атрадах, якія дзейнічалі ў межах гэтых паветаў былі і беларускія сяляне як: Янка Фератка, Лявон, Васіль і Янка Панасюк, Васіль Алізар, Васіліцкі, Хведар Сейчук, Янка Мартынкевіч, Лапка, Сідаркевіч.

Трапіўшы ў царскі палон, здраджаныя польскімі памешчыкамі, былі прысуджаны: Фератка і Васіль Панасюк «на ламане колам», а Лявон і Янка Панасюк, Васіліцкі, Мартынкевіч, Сейчук, Сідаркевіч і Лапка на пакаранне смерцю праз павешанне. Аднак гэтыя смяротныя кары былі заменены на цяжкія работы ў Сібіры, пакараннем бізунамі і ссылкаю ў арыштанцкія роты. У 1835 годзе выдатны польскі дзеяч Сымон Канарскі да створанай ім рэвалюцыйнай арганізацыі — Таварыства польскага люду — пастанавіў прыцягнуць і беларусаў. Сам паходзіў з вёскі Добкішкі ў тагачасным аўгустоўскім ваяводстве (цяпер частка беластоцкага ваяводства) і з самых маладых гадоў сутыкаўся з беларускім людам і яго гаечччу. У 1833 г. з'яўляўся эмісарам на Марыямпольскую і Кальварыйскую акругі ў аўгустоўскім ваяводстве. Аднак дзейнасць у краіне не працягвалася доўга. Праследаваны, быў вымушаны вяртацца на эміграцыю.

У 1835 годзе быў паўторна высланы на Радзіму тайнай арганізацыяй «Саюз Дзяцей Польскага Люду». Сваю дзейнасць пачаў у Галіччыне і Кракаве, дзе 21-VII-1835 г. канчаткова зацвярдзіў статут Таварыства польскага люду ў якім між іншым гаварылася: «Людзі ўсіх краін з'яўляюцца братамі і так усе народы як сям'я аднаго вялікага братэрства лічыцца, абавязаны сабе ва ўзаемадапамозе і абароне супольнай свабоды».

Будучая Польшча, свабодная ад памешчыцкага ўціску, мела быць «у саюзе з абеднанай Славяншчынай, на раўні свабоднай і незалежнай».

Утварыўшы арганізацыйны цэнтр названы Галоўным зборам з сядзібай у Кракаве, Канарскі вырашыў пачаць вярбовачную дзейнасць у рады Таварыства польскага люду на тэрыторыі Беларусі, Літвы і Украіны. Выступаў пад рознымі прозвішчамі: Дуніна, Харэвіча, Рэмбера, Лаеўскага, Чуланьчыка, а часцей за ўсё пад прозвішчам Януша Немравы. Перайшоў усю Беларусь, Літву і Украіну прыцягваючы да радоў Таварыства палякаў, беларусаў, рускіх і украінцаў. Сярод студэнтаў Віленскай медыка-хірургічнай акадэміі ўтварыў студэнцкі гурток у склад якога ўвайшлі беларусы і палякі. Самым актыўным членам гэтага гуртка з'яўляўся беларускі паэт Францішак Савіч.

Са жнівеньскіх канферэнцый

Сёлеташнія жнівеньскія настаўніцкія канферэнцыі памойму меркаванню павінны былі быць асабліва цікавымі. XX з'езд, VII пленум. Колькі-ж новага ў жыцці!.

З такім пераканаинем і такімі спадзяваннямі я ехала на настаўніцкую канферэнцыю ў Бельск.

Чаму я выбрала іменна Бельск? А перш за ўсё таму, што там 50 прац — беларускіх школ і таму, што ў самым Бельску ёсць тры сярэдніх беларускіх школ. Я не ўяўляла сабе, каб жнівеньская канферэнцыя настаўнікаў падчас сваіх нарад не выявіла ўсіх праблем адносна беларускай асветы. Але аб гэтым потым Зараз мне хочацца сказаць некалькі слоў агульных аб канферэнцыі ў Бельску.

Што новага ў ёй? А нічога! Цяжка было нагаварыць настаўнікаў, каб пачалі спрэчкі Яны не мелі аб чым гаварыць. А калі некаторыя пачалі гаварыць, паўтаралі ўсё старыя фразы, абмяжоўваліся да сцвярджэння даўно вядомых ісцін, якія набылі значэнні пустазвону. Новыя імкненні, вялікі ўздым не знайшлі водгуку на канферэнцыі.

Я сядзела і ўсё чакала, што настаўнікі скажуць свае слова і нарэшце сказала сабе: у нашых настаўнікаў па ўнасцю адсутнічае ўласная жывая творчая ініцыятыва. Яны замкнуліся ў чатырох сценах класа і ўсё што творыцца навокал. іх мала цікавіць. Адзін з дыскутантаў падкрэсліў неабходнасць настаўнікам чытаць педагагічныя часопісы. Правільна, але што дасць педагагічны часопіс, калі не чытаецца штодзённых газет. А што не чытаецца — гэта факт.

І зрэшты, сама канферэнцыя — ялавая, нецікавая, спісаутая, не ўносячая нічога новага, сведчыць найлепш аб тым, што да свядомасці нашых настаўнікаў — авангарды народнай асветы не дайшлі з усёй яснасцю і шматзначнасцю пастановы XX з'езду і VII пленума.

Зноў, як і ў мінулых гадах лозунгі «як працаваць над дзіцём», а няма як працаваць над сабой, а гэта ж першы крок да добрай працы над дзіцём. На канферэнцыі не знайшлі ніякага адлюстравання патрэбы і праблемы паасобных частак павета, не было шчырасці, не было здаровай крытыкі.

Я вельмі здзівілася, калі сустрэла такі вось выпадак: выступіў адзін настаўнік. Скардзіўся ён на недахоп аўтарытэту настаўніка Між іншым, па яго меркаванню, кіраўнік Аддзела асветы ў Бельску падрывае аўтарытэт настаўніка, звяртаючы ўвагу на яго памылкі ў прысутнасці вучняў.

На другі дзень гэты настаўнік хадзіў павесіўшы галаву. І ўрэшце вырашыў надзяліцца сваім горам з кім-небудзь. Так выпала, што ён звярнуўся да мяне: «Нядобра я зрабіў, што выступіў, навошта мне было гэта ды й жонка з дачкою напалі на мяне. Як вам здаецца, што мне за гэта будзе?»

Гэтакі выпадак беспадстаўнага страху не з'яўляецца выключным.

Настаўнікі маўчаць, а дзе крыніца гэтай маўклівасці? Крыніца ў адарванні настаўнікаў ад жыцця, ад змен якія ў ім праходзяць. Настаўнікі не ўмеюць будаваць вывадаў са сваіх назіранняў, з сваёй працы. Яны працуюць ўсё яшчэ па-старому, і праца не ладзіцца — узровень навучання, дысцыпліны, выхавання нездавальняючы, як у школах пачатковых так і сярэдніх.

Моладзь наша бязрадная. Баішна цяжкасцей Выхаванне моладзі ў нашых школах за мала ідзе ў напрамку прывіцця вучню самастойнасці. Апека настаўніка над вучням набірае характару прымусу. Маладыя настаўнікі Педагагічнага Ліцэя недастаткова падрыхтаваныя да настаўніцкай працы.

У працы нашых настаўнікаў назіраецца разыходжанне паміж выхаваннем у школе і выхаваннем дома — няма сувязі настаўніка з бацькамі Настаўнікі зусім не цікавяцца праблемамі свайго асяроддзя, сваёй вёскі. На канферэнцыі аднак аб гэтым не было мовы, праблемы гэтыя засталіся невырашанымі.

Ва ўсім гэтым вялікую прэтэнсію можна мець і да Аддзела асветы, у даным выпадку, у Бельску. На канферэнцыі быў прачытаны вялікі даклад на 49 старонак машынапісу. Даклад педагагічна насвятліў напэўна не аднаразова чутыя факты і метады, а не падаў ясна і выразна новых метадаў працы настаўніка, новага напрамку ў гэтай працы. Даклад быў апрацаваны нецікава і таму прайшоў амаль без водгуку.

Аб беларускіх школах

Можна здзіўляцца палітычнай блізарукасці людзей, якія апрацоўвалі даклад, у якім ніводным словам не ўспамінаецца аб беларускіх школах, якіх у павеце налічваецца 50 прац. і якія працуюць у спецыфічных абставінах.

Трапна ацаніў сітуацыю беларускай асветы тав Цыунчык сакратар КП ПЗПР. Ён сказаў: «Беларускія школы унас моцна занядбаныя. У Аддзеле асветы, у Прэзідыўме павятовай рады нарадовай няма ніводнага працаўніка, які-б ведаў беларускую мову. Няма каму параіць беларускаму настаўніку.

Адчуваецца недахоп падручнікаў. Ці Міністэрства асветы не можа вырашыць гэтай праблемы? Гэта праўда што ў нас толькі фармальна вырашана праблема беларускіх школ Мы не даем канкрэтнай патрэбнай дапамогі ім ў іх існаванні і развіцці Вельмі мала зроблена ў гэтай справе на працягу 12 год. А крыўды беларускім школам то мы зрабілі многа. Пасля вайны беларускія школы пачалі добра развівацца, але пачалі іх ліквідаваць, а цяпер людзі і самі неаднакратна не ведаюць, што і як рабіць і ці можна смела пасылаць сваіх дзяцей у беларускую школу. Крыўды гэтыя трэба неадкладна направіць».

Шмат вінаватымі ў гэтым з'яўляюцца і самі нашы настаўнікі. Нажаль, трэба сказаць, што нашы настаўнікі слаба дамагаюцца ад уладаў наладжання неадкладных спраў адносна беларускіх школ і ўмоў сваёй працы ў іх.

Вось прыклад: аказваецца што настаўнікі польскай мовы за сваю працу атрымліваюць большы ганарар, чым настаўнікі беларускай мовы. Па мойму, гэта крайне несправядліва і незразумела! Які-ж, у такім выпадку можа быць вывад і як растлумачыць гэтую з'яву Зусім не здзіўляюся, што беларускія настаўнікі абураны такім фактам, але чаму яны не патрэбавалі вырашэння гэтага пытання на канферэнцыі? А чаму шматлікія, іншыя праблемы існавання і ўмовы існавання беларускіх школ, знайшлі слабое адлюстраванне на канферэнцыі? Таму, што нашы настаўнікі мала актыўныя, мала аператыўныя, яны не ўключыліся яшчэ ў агульны бег жыцця ў нашай краіне. Таму, што не ўяўляюць сабе вялікай адказнасці і ролі сваёй прафесіі.

В. ЛЕУЧУК.

Разьба. Медыцынская Акадэмія ў Беластоку.
ФОТО — КАССАКОУСКІ.

100 гадоў супольнага жыцця

Рэдкі юбілей абходзілі нядаўна жыхары пасёлка Суледэнт у Дагестанскай АССР — Ахмэд Адамаў і Манца Аліева.
100 гадоў таму ўзялі яны шлюб у высскагорскім ауле. Абодва старэнькія адчуваюць сябе вельмі добра.
ФОТО — ЦАФ.

З КОНКУРСУ „НІВЫ"

СПАТКАННЕ З МЕРТВЯКОМ

Аднойчы, у Дуброве былі жыхары акалічных вёсак. Адна вёска, Вострава, была ў аддегласці ад мястэчка ў трох кіламетрах, а другая Стоцк, — трохі больш аднаго кілометра. Вось і з гэтых вёсак і было двух сяброў: Вінцук з тае бліжэйшай вёскі — Стоцк, а Цыпрук з тае далейшай — Вострава Яны былі даўно знаёмыя, бачыліся ўдзень, размаўлялі. А было гэта зімой Як вядома зімой дзень кароценькі і пагэтаму Цыпрук і прабыў у мястэчку аж да вечара. Пайшоў яшчэ ў шынк паабедаць і, пахмяліўшыся трохі, вышаў ісці дамоў. Паднялася мяцеліца.

Ішоў, ішоў доўгі час і дайшоў да могілак тае вёскі, якая была бліжэй мястэчка, але ў другім боку Стаў наш Цыпрук і думае: «Калі я пайду ў гэты напрамку, то я вось і выйду да свае вёскі»

Ішоў ён, ішоў і зноў прыходзіць на тое-ж самае месца каля могілак А мяцеліца штораз то лепш узнімаецца. Стаў ён і думае: «Ды, вось, каб цябе хвароба ўзяла, гэта-ж я сапраўды заблудзіўся. Што цяпер рабіць мне? Трэба зайсці на могілкі і перачакаць гэтую мяцеліцу; можа не будзе цэлую ноч і можа я не змерзну».

Так і зрабіў. Зайшоў за мур і сеў пад першы крыж, непадалёку ад брамы Сядзіць наш Цыпрук, скруціў папяросу і думае: — Бяда.

Сядзеў ён так доўга, можа гадзіну, а можа і больш Паміж дрэў загукала сава. Цыпрук быў добры жартаўнік, але верыў у духі і баяўся іх Вецер шуміць па дрэвах, а наш Цыпрук думае: — «Гэта напэўна духі скардзяцца на таго, хто патрывожыў іх спакой»

Прытуліўся мацней да крыжа і сядзіць А як толькі дзе што шархане, або птушка азвецца, ён усё мацней прыціскаецца да крыжа, думаючы, што гэта духі мертвякоў ужо пачынаюць уставаць.

Але вось чуе ён, што хтосьці ідзе дарогаю. — «Відаць ідзе чалавек — узрадаваўся наш Цыпрук. — Ужо не прападу»

А быў гэта Вінцук з вёскі Стоцк Спазніўшыся за сваімі справункамі вось аж цяпер ідзе дамоў І мяцеліца пачала патроху сціхаць Калі Вінцук дайшоў да брамы то перажагнаўся. Ён быў добры чалавек, але цёмны, верыў у духі і баяўся мертвякоў Вось і тут было яму боязна. А наш Цыпрук, калі той параўняўся з ім, устае з-пад крыжа і кажа:

— Стой разам пойдзем.

Вінцук, учуўшы голас і ўбачыўшы, што хтосьці ідзе з-пад крыжа (думаў, што гэта нейкі мертвяк хоча яго забраць), перапалохаўся да смерці і так пачаў бегчы, як толькі можна было. А Цыпрук, баючыся, каб не застацца, як можа бяжыць за ім ды толькі сапе. Ужо задыхаўся, а ўсё-ж баіцца застацца, а дагаціць ніяк не можа. Так яны беглі аж да вёскі Стоцк Тут Вінцук ужо не пабег да свае хаты, якая была ў сярэдзіне вёскі, а ўляцеў у першую.

А Цыпрук убачыў вёску абцёр пот з ілба і пайшоў памаленьку Падыходзіць ён да першай хаты, бачыць, гарыць агонь «Пайду — думае — папрашуся раначаваць а заўтра і пайду ў сваю вёску».

Уваходзіць у хату і кажа:

— Добры вечар, сябры Ці можна ў вас пераначаваць?

Потым Цыпрук пачаў расказваць як ён заблудзіўся. А Вінцук, катораму ўжо трохі дух адыйшоў, сядзіць на лаве і кажа:

— Ды каб цябе была хвароба ўзяла ў Дуброве, або ваўкі з'елі на могілках Як ты мяне напалохаў, мала да смерці не давёў, гонячы дарогаю.

Тут яны пасмяяліся з страхаў Добра адпачыўшы Вінцук пайшоў сабе дамоў

Прыслаў
Аляксандар Мазалеўскі
в. Хілімоны.

З мэтай кантакту з рускім рэволюцыйным рухам, два разы выязджаў у Пецербург дзе дзякуючы дапамозе Яна Яшчэмбскага, настаўніка статыстыкі і палітычнай эканоміі ў І-ыш кадэцкім корпусе, наладзіў сувязь з рускімі: студэнтамі вышэйшых навучальных устаноў, маладымі літаратарамі і маладымі афіцэрамі.

Некаторыя з рускіх, з якімі меў сувязь Канарскі, увайшлі пасля ў склад рэволюцыйнай групы Петрашэўскага, якая дзейнічала ў Пецербургу ў 40-ых гадах XIX стагоддзя. Члены гэтай групы аказалі значны ўплыў на украінскіх патрыётаў, між іншым, на вялікага паэта Тараса Шэўчэнку.

Разам з рускімі рэволюцыянерамі абмяркоўваў Канарскі грамадска-палітычную праграму рускіх і польскіх арганізацый, а асабліва праграму декабрыста Пестля. Разважаў над мажлівасцямі ўсеагульнай еўрапейскай рэволюцыі, а асабліва над мажлівасцямі супольных польска-рускіх дзеянняў. У выніку гэтых нарад Канарскаму было дадзена запэўненне помачы ў наладжанні кантактаў з маладымі рускімі афіцэрамі, якія знаходзіліся ў вайсковых часцях у Бабруйску, Брэсце, Вільні і Варшаве. Падчас другога знаходжання Канарскага ў Пецербургу апрацавана новы праект адозвы да рускіх.

У апрацоўцы праекта новай адозвы да рускіх абгрунтоўваліся на пракламацыі Лелевеля з 1832 года з моцным падкрэсленнем неабходнасці сацыяльных змен у абодвух краінах. З Канарскім супрацоўнічалі маладыя рускія афіцэры з Віленскага гарнізона: прапаршчык Герасімаў, паручнік Агонь-Даганоўскі, паручнік Шаняўскі і інш., якіх пасля выкрыцця Таварыства польскага люду царскія ўлады пакаралі дэградацыяй, турэмным зняволеннем або ссылкай у арыштанцкія роты.

Апрача беларусаў і рускіх прыцягнуў Канарскі да сваёй арганізацыі таксама і украінцаў. У Кіеве напрыклад, існаваў звязаны з Канарскім студэнцкі гурток, які складаўся з украінскай і польскай моладзі. У пачатку 1838 года на агульнай нарадзе членаў Таварыства польскага люду ўдакладнена, што галоўным цэнтрам падрыхтоўчых дзеянняў да паўстання, мела быць Беларусь, а асабліва два недаступныя, балоцістыя паветы: Мозыр і Рэчыца. 27-V-1838 года царская паліцыя выкрыла гэтую арганізацыю, у радах якой знаходзіліся прадстаўнікі 4 братніх народаў: польскага, беларускага, украінскага і рускага.

Правадыр арганізацыі Сымон Канарскі быў арыштаваны ў той момант калі пераапрануты за лёкая ехаў нанятымі коньмі з Вільна ў Мінск. Будучы ў турме ў Вільні Канарскі карыстаўся сярод рускіх салдат і малодшых афіцэраў варты ўсеагульнай пашанай і спачуваннем. Адзін з афіцэраў, паручнік Мікалай Кузмін-Караваеў — член тайнага таварыства рускіх афіцэраў корпуса ген. Гайсмара, апрацаваў план уцёку Канарскага. Канарскі згадзіўся ўцячы толькі пры ўмове калі разам з ім будуць вызвалены ўсе палонеными змоўнікі. Калі афіцэр Караваеў паведаміў аб планаваным уцёку другіх зняволеных, прыцягнуты да змовы багаты памешчык Ажэшка жадаючы ўратаваць свой маёнтак, паклікаў варту якая арыштавала гераічнага рускага афіцэра. Здраджаны Ажэшкам афіцэр Караваеў быў прысуджаны да пакарання смерцю праз чвартаванне які «шляхам ласкі» заменена на пажыццёвую ссылку. Усе жудасныя катаванні Канарскі перанёс па-геройску. 26.II.1839 года Канарскі быў прысуджаны пакаранню смерцю праз расстрэл. 27.II.1839 прысуд быў выкананы. У дзень выканання прысуду сабраліся натоўпы беднаты каб апошні раз ушанаваць таго хто імкнуўся разбіць ланцугі феадальнай няволі. Калі кроў з ран пакутніка арасіла зямлю праз салдацкі кардон перабраўся рускі Аляксандр Вейштард і ўзяў жменю акрываўленага пяску. Неўзабаве зрабіў гэта ўвесь натоўп народу.

Цяпер, калі Народная Польшча створана дзякуючы рэволюцыйнаму саюзу польскіх і савецкіх працоўных мас, хочацца прыпомніць словы вялікага рускага рэволюцыянера Герцэна, сказаныя ў чэсць Канарскага:

«Вялікі паляк Канарскі, які прыбыў з заграніцы і аддаў сваю галаву катам і невядомы рускі афіцэр Караваеў, які загінуў жадаючы выратаваць прысуджанага Канарскага—вось незапомны прыклад дружбы братніх народаў».

Кап. мгр. інж. Г. ГНЕЎШЭЎ

Выкарыстанне атамных рухавікоў на караблях

Адкрыццё спосабаў атрымоўвання і выкарыстання атамнай энергіі дае перспектывы небывалага тэхнічнага развіцця. Магчымасць кіравання цэннымі ядзернымі рэакцыямі дазваляе выкарыстоўваць уран і торый, як новы від паліва ў сілавых установках электрастанцый, караблёў, самалётаў, ракет, а таксама ў чыгуначных і самаходных сродках транспарту. Перавага гэтых канструкцый бясспрэчна. Падчас, калі пры спальванні 1 кг мазуту выдзяляецца каля 10 000 вялікіх калорый, то пры разбіцці ўсіх ядзер атамаў 1 кг. урану — 235 — выдзяляецца каля 20 міль-ярдаў вялікіх калорый, інакш кажучы ў два мільёны разы больш.

Выкарыстанне ядзернай энергіі ў сілавых установках караблёў заснавана на простым цеплавым цыкле, у якім крыніцай цеплавой энергіі з'яўляецца атамны рэактар, інакш званы атамным катлом. Атамны рэактар — гэта абсталяванне, якое дае магчымасць кіраваць самазаходзячай ланцуговай рэакцыяй падзелу ядзер цяжкіх металаў (урану і платону).

Падчас раздзелу ядзер урана паўстае вялікая колькасць энергіі, ў выніку чаго тэмпература ў рэактары моцна павялічваецца. Каб не дапусціць да растаплення матэрыялаў, з якога пабудаваны рэактар, выдзяляемае цяпло трэба адводзіць пры дапамозе халадзільных сродкаў (вада, газ або вадкі метал). Цеплавая энергія паглынаная адпаведным асяроддзем можа быць пераўтвораная у механічную энергію. Да прыкладу можна падаць адну з сістэм пераўтварэння цяпла атрыманага ў рэактары на механічную працу турбінага вала. Першы носьбіт цягла вада або вадкі метал, напрыклад, натрый падагрэты ў атамным рэактары да вызначанай тэмпературы, пераходзіць да сярэдняга цеплавога абменніка, паравога катла, у каторым перадае сваю цеплавую энергію наступнаму носьбіту цяпла. Другарадным носьбітам цяпла можа быць вада або газ. Вада ўжыта да носьбіта цяпла ў цеплаабменніку пераўтвараецца ў пар, каторы ідзе ў турбіну, уводзячы ў рух шрубу. Зужыты ў турбіне пар кандэнсуецца, а пасля ўжо як вада падаецца зноў у цеплаабменнік. У гэткі спосаб паўстае закрыты цыкл.

Ланцуговай ядзернай рэакцыі, як вядома, спадарожнічае не толькі выдзяленне нейтронаў, але выдзяленне праменняў гамма. У выніку гэтага навокал рэактара паўстае моцнае выпраменьванне, якое вельмі шкодзіць на абслугоўваючы персанал. Каб забяспечыць людзей ад уплыву радыёактыўных праменняў атамны рэактар заслоньваецца грубым слоем бетону або другога матэрыялу, непрапускаючага праменняў. Кожны кубічны метр катла патрабуе каля 100 тон засцерагальнага матэрыялу. Павялічвае гэта значна вагу атамнай установкі. Гэта ўстаноўка патрабуе вельмі мала топліва, дзеля таго яе цяжар разам з запасамі паліва не будзе больш ад звычайных сучасных карабельных установак.

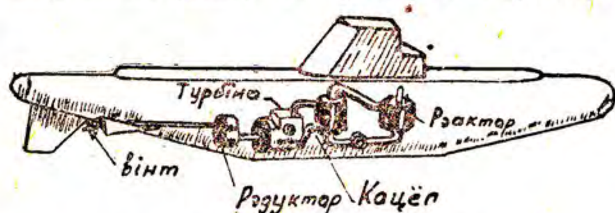

Схема атамнай сілавай устаноўкі падводнай лодкі.

Застасаванне атамных установак з'яўляецца асабліва важнай у некатарых караблях. Факт, што атамная ўстаноўка не патрабуе паветра, дзе магчымасць шырокага застасавання ў падводных лодках.

З ліку «атамных падводных лодак» першая — «Наўцілус» ужо ўваходзіць у склад флота ЗША, а другая — «Сі Вулф» спушчана на ваду летам у мінулым годзе і цяпер знаходзіцца ў стадыі завяршэння. Праект караблебудаўнічай праграмы ЗША на 1956 — 1957 бюджэтны год прадугледжвае пабудову шасці падводных лодак з атамнай сілавой установкай. У працэсе пабудовы знаходзіцца лодка «Скейт». У пачатку гэтага года былі заложаны падводныя лодкі «Суордфіш» і «ССН-583». У студзені 1954 г. падводная лодка «Наўцілус» была спушчана на ваду. Да моманту спушчання карабль быў гатовы ў 60 прац. і на ім былі ўстаноўлены ўсе механізмы з выключнасцю самага главнага — рэактара.

Пасля заканчэння пабудовы ў канцы верасня 1954 г. падводная лодка была перадана ваенна-марскому камандаванню для правядзення выпрабаванняў. За час выпрабаванняў лодка прайшла больш чым 3 000 міль (1 міля — 1852 метраў) правяла 69 пагружэнняў, 92 гадзін прабыла пад вадой Ядзерны рэактар лодкі працаваў каля 320 гадзін. Пасля заканчэння выпрабаванняў падводная лодка «Наўцілус» вайшла ў склад атлантычнага флота ЗША.

Згодна з англійскім ваенна-марскім справачнікам Джэнна — падводная лодка «Наўцілус» мае наступныя аснаўныя тактыка - тэхнічныя элементы: стандартнае надводнае водазмяшчэнне — 2.500 тон, падводнае водазмяшчэнне — 3 180 тон, найвялікшая даўжыня —97,5 м, шырыня найбольшая — 9,1 м., максімальная глыбокасць пагружэння — 230 м. Механічная ўстаноўка — паратурбінная, двухвальная магутнасць да 20.000 конскіх сіл ядзерны рэактар — на «павольных» (цеплавых) нейтронах з вадзяным ахаладжэннем пад націскам, ядзернае «гаручае» — абагачаны уран — 235.

Падводная хуткасць — да 28 вузлоў (1 вузел—1852 м. у гадзіну), далёкасць плавання ў падводным становішчы без дапаўнення запасу «гаручага» пры хуткасці 20 вузлоў— каля 30 тысяч міль, расход «гаручага» пры нармальных умовах эксплуатацыі — 430 грамаў у месяц.

Экіпаж складаецца з 91 асобы. Агульная вартасць пабудовы падводнай лодкі разам з рэактарам — 75 мільёнаў долараў.

Унутраны від «Наўцілуса» мала чым адрозніваецца ад сучасных двухкорпусных падводных лодак. Наступныя падводныя лодкі будуюцца адначасова з мэтай зменшыць вагу і размер атамнай установкі, што пераважна не стварае спецыяльных труднасцей.

З гэтага ўсяго бачым, што ў той час, калі СССР і краіны народнай дэмакратыі атамную энергію выкарыстоўваюць на пабудову электрастанцый, ледаколаў і другіх аб'ектаў, служачых мірным мэтам, — ЗША імкнецца да таго, каб атамную энергію як найбольш выкарыстаць на вайсковыя патрэбы.

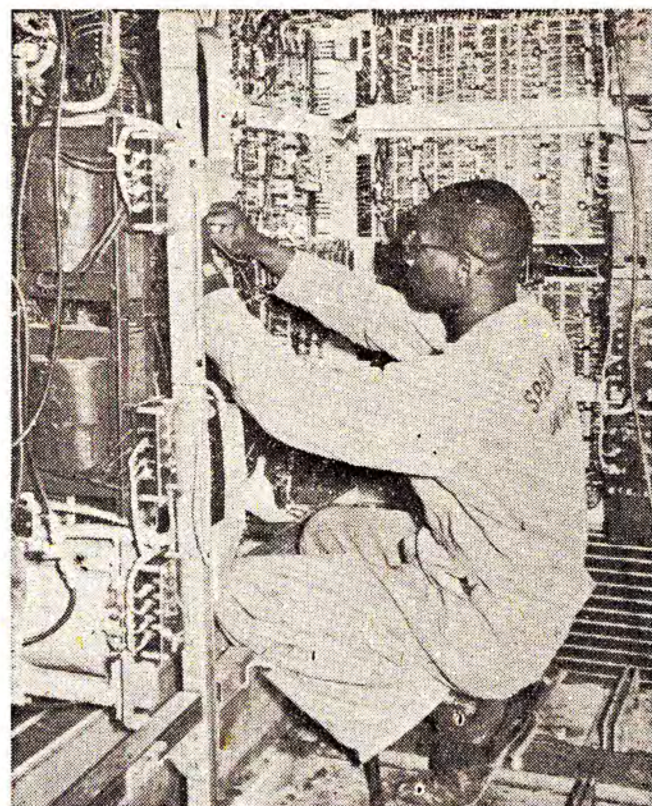
Ці ведаеце, што ...

КАЗАХСКАЯ ССР — адна з самых вялікіх і багатых рэспублік Совецкага Саюза. Яе тэрыторыя — 2 753,8 тысяч квадратных кіламетраў. Найбольшая працягласць рэспублікі з поўдня на поўнач—каля двух тысяч кіламетраў, з захаду на ўсход—каля трох тысяч кіламетраў. На прасторах Казахстана могуць размясціцца ўсе дзяржавы Заходняй Еўропы. Па плошчы Казахстан больш за ўсе рэспублікі Совецкага Саюза (акрамя РСФСР), разам узятыя.

У НЕТРАХ Казахстана адкрыты багацейшыя запасы ўсіх элементаў табліцы Д. І. Мендзялеева. Па запасах жалезнай руды, вугалю, нафты, баксітаў, свінцу, цынка, медзі, фасфарытаў, рэдкіх металаў рэспубліка займае адно з першых месц у краіне.

К КАНЦУ пяцігодкі дзве домны Карагандзінскага металургічнага завода, які будуецца, будуць даваць 1 мільён 350 тысяч тон чыгуну. К гэтаму часу тут уступіць у строй і няспынны ліставы стан. Завод будзе выдаваць самы танны і якасны метал у краіне. Па сваёй магутнасці ён пераўзыдзе Кузнецкі металургічны камбінат.

У КАЗАХСТАНЕ хутка расце жыллёвае будаўніцтва. У цэнтры Усходне-Казахстанскай вобласці, напрыклад, на жыллёвае і культурнае будаўніцтва ў гэтам годзе штодзённа затрачваецца адзін мільён рублёў, у Карагандзе — больш паўтара мільёна рублёў.

Электронны мозг —гэта вельмі складаная машына, якая ужываецца ў складаных матэматычных разліках, патрабуючых вялікай затраты часу і працы.

У сучасны момант у Франкфурце — на Майне ўстанаўліваецца вялікі электронны мозг амерыканскай вытворчасці. Яго вага — 270 цэнтнераў, кошт — 7 мільёнаў марак.

ФОТО — ЦАФ.

Кнігі па пошце

Яшчэ раз прыпамінаем, што на жаданне нашых чытачоў адкрыта ў Беластоку, аддзел Беларускай Кніжкі ў кнігарні № 18 «Дом ксёнжкі» вул. Кілінскага 10, у якой можна атрымаць па заказу беларускую кніжку па пошце.

Ніжэй падаем некалькі загалоўкаў кніжак, якія можна выпісаць.

Аўтар	Загаловак	Цана
1. Змітрок Бядуля	— Апавяданні — 450 стар.	7,50 зл.
2. „ „	— Вершы і паэмы — 436 стар.	3,40 „
3. „ „	— Салавей, Язэп Крушынскі — 522 стар.	5,30 „
4. „ „	— Язэп Крушынскі, У драмучых лясах — 573 стар.	5,60 „
5. Пятрусь Броўка	— Цвёрдымі крокамі — 105 стар.	1,50 „
6. Кузьма Чорны	— Збор твораў у 6-ці томах разам — 2.900 стар.	40,55 „
7. А. Фадзееў	— Маладая гвардыя — 680 стар.	6,50 „
8. Тарас Хадкевіч	— Сяброўства — 376 стар.	4,25 „
9. Алесь Якімовіч	— Арляняты — 466 стар.	4,50 „

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ (3)

Тымчасам дзядзька Піліп выняў з кішэні літроўку і ставячы яе на стол прамовіў:

— Ну калі ўжо так ласкава нас прымаеце, не станем адмаўляцца — ды вось я думаю не пашкодзіць і прымачыць гэтую, як відаць смакавітую закусачку.

У пакой увайшла Гануля. Усе разселіся за сталом. Сцяпан разліў гарэлку ў чаркі.

— Ну даражэнькія, Сцяпан і Гануля, — прамовіў дзядзька, — прапаную выпіць за тое, што выгадавалі так прыгожую доньку і за тое, каб яна ў вашай хаце не засядзела месца.

Груня саромліва апусціла вочы.

— Ды яна яшчэ маладзенькая—адказала маці — мы не спяшаемся каб яе выдаць.

Усе цокнуліся і выпілі.

Груня таксама ўмачыла свае пунсовыя губкі і крывячыся адставіла чарку.

— А ну яе з хваробаю, — сказала яна, — пякучая, быццам агонь.

Закусіўшы, дзядзька Піліп наліў яшчэ па чарцы.

— А цяпер, Піліпка — прамовіў Сцяпан, падымаючы чарку, — вып'ем за твайго маладога пляменніка і за яго шчаслівую будучыню.

Зноў цокнуліся і перахілілі чаркі. Груня гэтым разам выпіла да дна.

У Мішкі ад радасці загарэліся вочы. Ён з удзячнасцю паглядзеў на Груню.

— Ну цяпер прыступім да справы — пачаў дзядзька Піліп. — Дык вось, Сцяпанка, як я ўжо табе сказаў, шукаем мы асаблівага тавару і, як відаць ёсць у цябе такі тавар (пры гэтым дзядзька вымоўна зірнуў на Груню).

— Пярэчыць не буду, — азваўся Сцяпан, — тавар ёсць і хоць я не спяшаюся яго збыць, аднак такім купцам, як вы адмаўляць не стану.

— Вось залатыя словы — заўважыў дзядзька Піліп. — Ну а, як з пасагам Сцяпанка? Я думаю, што такой дочаньцы належыць таксама не абы які пасаг.

— Пра пасаг Груні таргавацца не станем — адказаў Сцяпан. — Сундук Груні запоўнены рознай вопраткай, падушкамі ды пярынамі, вось няхай і забірае. Да гэтага дадам яшчэ «красулю» — добрая кароўка. Ну вось і ўсё, няхай маладыя жывуць ды разжываюцца.

— Добра, мы згодны, сказаў Піліп, аднак я думаю Сцяпанка, што маладым людзям на дробныя абыходы спатрэбіцца з 8.000 у грашах. Што ты скажаш на гэта?

— Ну і заспяваў ты, Піліпка, — чухаючы патыліцу заўважыў Сцяпан. — Ды адкуль-жа я іх вазьму гэтыя 8.000. Ну яшчэ 3.000 магчыма, але 8.000, не! — у ніякім выпадку.

— Хопіць... — шапнуў дзядзьку Мішка. Піліп наступіў яму на нагу пад сталом, даючы зразумець, што каб маўчаў.

— Ды ці-ж мы, Сцяпанка будзем таргавацца? — пераконваў Піліп. — Ты-ж не каму чужому, а сваёй родненькай доньцы даеш. Давай 5.000 і добра.

— Чатыры — больш ані залатовачкі. Гэта маё апошняе слова — сказаў Сцяпан.

— Ну добра, няхай будзе чатыры — згадзіўся дзядзька Піліп.

— Аднак да гэтага мусіш, Сцяпанка, дадаць яшчэ свайго балона.

— Ці ты з глузду з'ехаў, Піліп? — падняўшыся з-за стала трывожна сказаў Сцяпан. — А чым жа я буду ездзіць?

— Мішка табе свой воз аддасць і хоць ён не зусім новы, аднак ездзіць можна. Ты ано падумай, ці-ж маладым людзям выпадае рыпаючым возам ездзіць. Табе старому ўсё роўна, а ім балон, ну брат, гэта зусім што іншае.

— Калі так — згодны! — заявіў Сцяпан, наліваючы чаркі.

— Ну зяцёк, сваце, давайце яшчэ раз вып'ем за добрую долю, за шчасце!

Усе прыўсталі, цокнуліся і выпілі да дна.

Вясёлая, бязладная гутарка запоўніла пакой. Сцяпан нават прыпеўкі пачаў спяваць але яго Гануля асадзіла.

— Перастань стары, чаго дзярэшся. Перайдзем лепш у другі пакой няхай маладыя пазнаёмяцца і пагутараць з сабою, — сказала яна.

Дзядзька Піліп ўстаючы ад стала нагнуўся да Мішкі і шапнуў: — «трымайся, глядзі не падкачай».

Старыя выйшлі з пакоя зачыняючы за сабой дзверы. Мішка скоса паглядаў на Груню. Яна апусціла вочы.

Працяг будзе.

Як дапамагчы дзецям вучыцца

Кожны бацька і кожная маці жадаюць, каб іх дзіця, паступіўшы ў школу, паспяхова вучылася. Імкнучыся да ажыццяўлення гэтага жадання, бацькі могуць і павінны садзейнічаць паспяховай вучобе школьніка.

У нашай краіне кожны бацька працуе, фізічна ці разумова. Якую-б аднак работу не выконвалі бацька ці маці, іх адносіны да сваё працы, іх клапоты аб паляпшэнні метадаў сваёй работы, дасягненні лепшых у ёй вынікаў могуць служыць прыкладам дзецям ў навуцы.

Прыклад бацькоў неабходна спалучаць з сістэматычным прывучаннем дзіцяці да працы разумнай і карыснай, і да сур'ёзнасці ў сваіх занятках.

Гэта выяўляецца ў тым, што бацькі прызнаюць вучэнне важнейшай справай школьніка, цікавяцца яго поспехамі, дапамагаюць пераадольваць цяжкасці. Яны купляюць кніжкі і вучэбныя прылады, забяспечваюць спрыяльныя абставіны для заняткаў дома. Бацькі клапоцяцца аб тым, каб у той час, калі дзіця рыхтуе ўрокі, дома было ціха, каб школьніка не адрывалі ад вучэбных заняткаў. У сям'і наладжваецца строгі распарадак дня. Трэба, каб дзіця клалася спаць, уставала, рыхтавала ўрокі ў пэўны час, і не менш трох гадзін праводзіла на свежым паветры. Дзеці сямі — васьмі год павінны спаць 11—12 гадзін у суткі. Недастатковая колькасць сну шкодна для нервовай сістэмы дзіцяці, зніжае яго працаздольнасць. Недаспанасць выклікае павышаную ўзбуджальнасць, а часам, наадварот — вяласць. Вучань не здольвае добра ўспрымаць вучэбны матэрыял. Важным дапаможнікам у выхаванні дзіцяці з'яўляецца „куток школьніка" ў сям'і. „Куток школьніка" уключае: месца адведзенае дзіцяці для выканання хатніх прац, абсталяванне і прылады неабходныя для заняткаў, паліцу або этажэрку для кніжак, частку сцяны на карты, карціны, якія дапамагаюць у навуцы. Пажадана, каб дзіця мела асобны столік для заняткаў. Калі гэта немагчыма — бацькі адводзяць яму пастаяннае месца за агульным сталом, якое ў часе заняткаў пакрываецца аркушам паперы або газетай. Не трэба дапускаць, каб школьнік садзіўся рыхтаваць урокі за стол, з якога не прыбраны рэшткі яды, пасуда.

Адводзячы дзіцяці месца для работы, бацькі клапоцяцца аб тым, каб стол, і крэсла былі дастасаваны да ўзросту дзіцяці. Калі стол высокі, трэба на крэсла палажыць кавалак дошкі, або які-небудзь іншы прадмет і прыстасаваць падстаўку пад ногі.

Пры правільным сядзенні ногі школьніка павінны апірацца на падлогу, або на спецыяльную падстаўку, рукі свабодна ляжаць на стале, локці злёгку выступаюць за край стала, абодва плечы знаходзіцца на адным узроўні і размяшчацца паралельна пярэдняму краю стала. Трэба сачыць, каб месца для заняткаў было добра асветлена, каб святло падала злева—інакш цень ад рукі будзе перашкаджаць яму ясна бачыць тое, што піша.

Вучань прыступаючы да работы, часам забывае рассунуць на вакне фіранкі і піша, чытае пры недастатковым асвятленні. Нярэдка можна бачыць, што школьнік чытае ў змроку. Указваючы дзіцяці як трэба павінна падрыхтаваць месца для заняткаў, як прыстасаваць крэсла, каб зручней было на ім сядзець, бацькі тлумачаць яму значэнне выконвання патрабаванняў, напрыклад: пры недастатковым асвятленні хутчэй стамляюцца вочы, пры няправільнай позе, калі дзіця апіраецца на стол грудзьмі, яму цяжка дыхаць.

Пры выкананні хатніх прац вучню часта прыходзіцца спісваць тэкст з падручніка. Каб зручней было бачыць тэкст, трэба палажыць падручнік перад сабою ў пахільным становішчы, выкарыстоўваючы ў якасці падстаўкі стосік кніг, або іншыя прадметы. Лепш карыстацца спецыяльнай падстаўкай для кніг, якую школьнік сам можа зрабіць з кавалка кардону або фанеры, і насоўваючы падпорку так, каб падстаўка была пахілена пад вуглом 45° да паверхні стала. Гэтая падстаўка можа быць скарыстана і пры чытанні.

Калі вучань ставіць кнігу на падстаўку, ён пазбаўляецца неабходнасці трымаць кнігу ў руках. Прыступаючы да выконвання хатніх прац, вучань праглядае дзённік, устанаўляе што яму задана, рыхтуе патрэбныя падручнікі і сшыткі і раскладае іх у тым парадку, у якім яны спатрэбяцца да работы.

Важна, каб бацькі сістэматычна сачылі за тым, як выконваюць школьнікі хатнія працы. Устанавіць па дзённіку, што задана ў школе, праглядзіць сшыткі і высветліць, ці ўсе працы выкананы акуратна і правільна, — гэта даступна ўсім, нават вельмі занятаваным бацькам. Маці або бацька можа выслухаць пераказу прачытанага артыкула, праверыць як сын вывучыў верш..

Увага з боку бацькоў да вучобы свайго дзіцяці, аказанне неабходнай дапамогі разам з патрабавальнасцю, садзейнічае пераадольванню непаспяховасці школьніка. Бацькі абавязаны добра ведаць сваё дзіцё, праводзіць з ім больш часу, унікаць у яго жыццё і справы.

НОС ЛЕШАК

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Мы і наш сельскагаспадарчы кааператыў

Я-б хацеў напісаць табе, «Ніва», некалькі слоў аб нашай моладзі і яе рабоце.

Наша моладзь вясною гэтага года на полі нашага сельскагаспадарчага кааператыва пасеяла гектар кукурузы. Мы даглядалі яе, цікавіліся як расце. І вось вырасла наша кукуруза, вялікая і прыгожая. Мы яе цяпер сабіраем і засіласуем. Кааператыўчыкі нам за гэта моцна ўдзячны.

Наша моладзь добра памагала сельскагаспадарчаму кааператыву і пры ўборцы збожжа з палёў. Працу гэтую мы выконвалі пераважна грамадскім чынам, без заплаты, выкарыстоўваючы кожную вольную спрыяльную віліну, і стараючыся выконваць работу як найлепш.

Праўленне сельскагаспадарчага кааператыва не застаецца нам у даўгах. Ад яго мы атрымліваем бясплатныя білеты ў кіно, арганізуе нам забавы, дзе вечарамі можам патанцаваць і паспяваць.

Так то добра і прыемна ўкладаецца жыццё нашай моладзі з сельскагаспадарчым кааператывам у нашай вёсцы.

Леанід Вышкоўскі
Аўгустова
бельскі павет.

Моладзь дапамагла ПГР-ам

У час летніх канікул у г. годзе каля 600 чалавек — школьнай моладзі нашага ваяводства прыняло ўдзел у жніўных брыгадах у ПГР.

Дзякуючы гэтаму моладзь наша мела шырокую магчымасць усебакова назіраць жыццё і працу нашых ПГР-аў.

Падчас пабыўкі ў ПГР моладзь актыўна і выдатна працавала на полі, за што атрымала ад праўлення ПГР высокі ганарар. Некаторыя з удзельнікаў зарабілі па 900—1.000 злоты грашыма.

В. Л.

Па слядах нашых матэрыялаў

Рэдакцыя „Нівы" атрымала ліст ад чытача з Бельска, у якім апісана справа так званай „стжэльніцы разрыўковай" у Бельску-Падляскім.

У адказ на нашу інтэрвенцыю Павятовы камітэт фізічнай культуры і Прэзідыум ПРН паведамляюць, што справа разгледжана і намечаны меры па ўціхамірванню хуліганства.

За нядбайнасць і злоўжыванне, кіраўніка Вацлава Амбрушкевіча 30. V. 1956 звольнена з працы.

Розныя людзі

У нашым сельгаскааператыве ў Плёсках, бельскага павета, ёсць розныя людзі. Адны працуюць вельмі ахвотна і дбаюць, каб кааператыўная гаспадарка паступова развівалася.

Вось да такіх можна залічыць Паўла Шуя — сакратара партыйнай арганізацыі, які сваёй, аддзянай справе развіцця сельгаскааператыва, працай здабыў давер і пашану ў членаў кааператыва. Таксама вельмі аддана працуюць Вольга і Фёдар Тураўскія, з якіх у кожнай працы можна ўзяць прыклад.

Такіх людзей у нашым сельгаскааператыве ёсць большасць. Аднак ёсць у нас і такія людзі, якія зусім выпадкова ўступілі да сельгаскааператыва і толькі ў сваіх асабістых мэтах.

Зараз ім калектыўная праца не падабаецца, таму яны вельмі дрэнна працуюць самі і другім адбіваюць ахвоту да працы.

Вось, напрыклад, Макар Яконюк, які дазволіў свайму сыну Фёдару ўступіць у сельгаскааператыў толькі з той мэтай каб пазбыцца палавіны зямлі і аплачваць меншыя падаткі.

Зараз Макар Яконюк сваёй варожай пра агандай, гаворачы што народная ўлада не будзе доўга існаваць, адбівае людзям ахвоту да працы ў сельгаскааператыве.

А Апанас Федорук уступіў да сельгаскааператыва з мэтай, каб яго сыноў, якія вучыліся, прынялі ў інтэрнат. Зараз калі сыны закончылі сярэднюю школу і пачалі працаваць — Федорук гаворыць, што яму сельгаскааператыў не патрэбны, таму хоча выступіць з яго і яшчэ другіх намаўляе да гэтага.

А праўленне нашага сельгаскааператыва зусім абыякава адносіцца да гэтых людзей.

Прашу цябе дарагая „Ніва", напішы ты пра іх, мо' гэта ім дапаможа.

О. Б.
Плёскі.

Вада з запахам

Паміж вуліц, садоў і агародаў горада Бельска цячэ невялікая рэчка. Некалькі гадоў таму назад, пакуль яшчэ ў Бельску не быў пабудаваны ільнозавод і маслазавод, у рэчцы была чыстая і празрыстая вада.

Цяпер да рэчкі спускаюць нечысць, бруд з заводаў і лепш да яе і падходзь ад запаху адразу разбаліцца галава.

А што гавораць пастаянным жыхарам? Пара каб гарадская рада занялася гэтай справай і не дапусціла да атручвання рознымі запахамі людзей.

А. Л.

Міма вушэй

У 17 нумары «Нівы» наш карэспандэнт пісаў, што ў ГОМ у Рыбалах, беластоцкага павета няма пажарных прыладаў. Аднак відаць, што крытычная заўвага яго прайшла міма вушэй кіраўніка ГОМ у Рыбалах, таму што ў далейшым няма тым пажарных прыладаў.

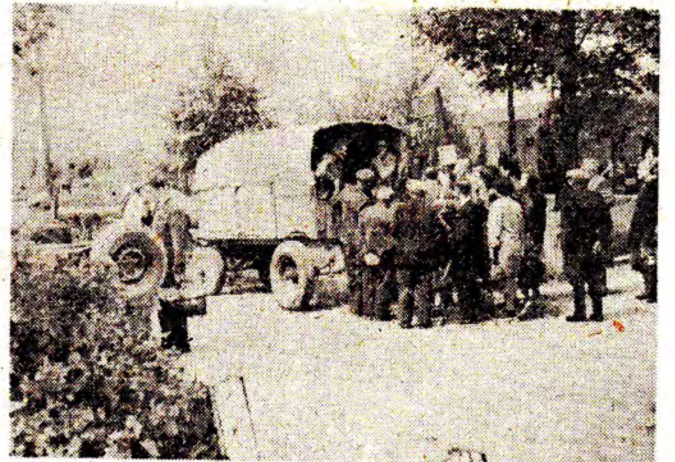
А мо' нядбайнаму кіраўніку дапаможа прэзідыум ПРН ў Бельску?

С. К.

Хроніка БГ-КТ

Паведамляем, што памешканне Праўлення БГ-КТ у Варшаве знаходзіцца на вуліцы Сенаторская 8-1 паверх.

Як пры каралю Цвіку...

У атамнай эры, — эры самалётаў і самаходаў з рэактыўнай установкай, якая неўзабаве заменіцца атамнай установкай, у той час калі з кожным днём наближаемся да міжпланетнага падарожжа, — усё яшчэ карыстаемся гэткімі дыліжансамі ў якія запрагаецца пара сіўкаў.

Месца падзеі — Шэпетова, час падзеі — 9 гадзін 53 мінуты. Ці ж там не курсіруюць ПКС-ы? А як-жа — 18 разоў у суткі... Толькі.., толькі ў час планавання не сінхранізавана раскладу ПКС з ПКП.

Фото — І. ВЕРАС.

Пазнаёміцца з сябрамі
Што жывуць ні за гарамі
І знаць розныя іх справы
Ёсць карысна і цікава.
Будзем знацца, найдарожшы,
Беларусы з цэлай Польшчы,
Будзем шчыра сябраваць,
Лісты да сябе пісаць.
Пазнаёміцца хачу,
Адрас ніжэй змяшчу
І прашу хлопцаў, дзяўчынак,
Лісты кідайце да «скрынак».

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК
Тарнопаль пошта Лука
пав. Гайнаўка, в-тва беластоцкае.

Адказы рэдакцыі

ГР. ІВАН ЖУКОЎСКІ СА СВІСЛАЧАН БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ. Справу вашу рэдакцыя накіравала ў Камітэт па справах раздыёвацчальнасці— Польскае Радыё ў Варшаве.

ГР. АЛЯКСАНДАР КРАЎЧЫНСКІ, САВІНЫ ГРУД, ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ. Справу Вашу рэдакцыя накіравала для неадкладнага ўладжання ў Ваяводскае праўленне грамадскіх кааператываў (Воевудскі Зажонд Гмінных Спулдзельнь) у Беластоку.

ПРЫПАМІНАЕМ

Калі хочаш узяць удзел у розыгрышы матацыкла — прышлі ў рэдакцыю квіток аб падпісцы „Нівы" на IV квартал г.г.

Беларуская вёска ў творчасці Элізы Ожэшковай

Працяг са стар. 1.

Паняцця «людаманіі» знаходзяць сваё адбіццё ў рамане «Хам« напісаным у 1888 годзе. Ожэшкова выказвае думку, што ўмовы жыцця і працы ў вёсцы лепшыя, больш здаровыя і натуральныя чым у горадзе. Так, напрыклад, Павал і яго грамада з пагардай адносяцца да гарадскога жыцця. «Хам» — гэта раман глыбока псіхалагічны, асновай якога ёсць кантраст двух асоб: вясковага рыбака Паўла, спакойнага, замкнутага ў сабе, у душы якога блакіт неба і шум яго хваль развіў схільнасць да глыбокіх разважанняў і служанкі Франкі, якая вырасла ў атмасферы мешчанскай маральнасці, нервовая, прагная ўражанняў, лёгкадумная але пры гэтым шчырая і здольная да высакародных рэфлексаў. Павал хоча яе вырваць з дэмаралізуючага асяроддзя, выбачае ёй усю віну. Аднак ўсе яго намаганні дарэмны, таму што яго простая натура не можа паняць дзяўчыны хвараблівай - пабудлівай, вечна галоднай ўсё новых уражанняў.

Ожэшкова ў сваім рамане глыбока пранікае ў душу чалавека, паказвае сувязі, якія злучаюць асобу з асяроддзем, з якога вырасла, паказвае фармаванне характару, аналізуе і даследуе складаныя перажыванні і паступкі. З бязмерным спачуваннем і вялікім зразуменнем падыходзіць да людзей і іх спраў.

У 1902 г. Ожэшкова піша навелу «Цень», у якой паказвае нам жыццё «службы дворскай» зближанай сваёй сітуацыяй да фальварачных парабкаў. У навелі выясняюцца прычыны сіроцтва, нематы, але не выясняюцца яго цярпенні. У быванні людзей зближаным да звярынага, Ожэшкова заўважае чалавечую годнасць, выступае ў абароне жыхароў «нізоў». Калі паглядзім і абымем вокам асобы выступаючыя ў апавяданнях, навелах і раманах Ожэшковай, то можам падзяліць іх на дзве групы. Адна з іх — гэта група людзей, якія прысвойваюць дзякуючы свайму спрыту, сіле кулака, ці прывілеям паходжання матэрыяльныя здабычы цывілізацыі. Ожэшкова выкрывае і крытыкуе іх эгаізм і брак грамадскага пачуцця. Супрацьпастаўляе ім людзей спачуваючых бліжнім, якія хочуць служыць ім і ратаваць іх нават коштам найвялікшых ахвяр. Глыбокай любоўю і пашанай акружае Ожэшкова ўсіх гэтых людзей. Яна выказвае вуснамі сваіх герояў, што вартасць чалавека ёсць незалежна ад яго паходжання, грамадскага становішча і нават адукацыі.

Патрыятызм Элізы Ожэшковай, які выступае ў яе творчасці, рэзка адрозніваецца ад нацыяналізму буржуазіі, якая пачала тады рабіць рэвізію свайго прымірэнства, а нават саюза з царызмам.

У сваёй творчасці яна ніколі не пераходзіць на пазіцыю прымірэнства з царызмам, таксама як не дае парвацца хвалі буржуазійнага клерыкалізма, нацыяналістычнага шавінізма, нацыянальнай ці расавай нянавісці.

Ул. Ш.

Есць яшчэ сяляне, якія ўжо даўно амалацілі свае збожжа, а прадаць дзяржаве не хочуць. (з друку).

СВІРНАВЫ ДОЎГАНОСІК

ІГОЛКІ

Калі я ўвайшоў у Нараўку, ля малочнага пункта стаяла група людзей.

Я пакланіўся і сказаў:

— Добры дзень, паважаныя.

— Добры дзень, калі не жартуеце, — адказала бойкая жанчына з гэтакім кірпатым носам, з свавольнымі вачыма, што калі-б я быў крыху маладзей аб вязкова сказаў-бы ёй:

— Дазвольце цётачка вады напіцца, так есці хочацца, што пераначаваць няма-ж дзе.

Нечакана мае лепшыя пачуцці абарваў невядомы грамадзянін. Ён падыйшоў да мяне і спытаў:

— Вам уласна, чаго трэба?

— А вось хаджу з вёскі ў вёску, да людскога жыцця-быцця прыглядваюся да вас зайшоў — адказваю.

— Дарма клапоціцеся, у нас нічога няма цікавага, а ў цябе, дзядзька, латка на нагавіцах адарвалася — заўважыў невядомы.

Паглядзеў я на латку і згадзіўся:

— Адарвалася, шалапутная, калі я ў Арлянцы ад сабак уцякаў, нічога, увечары прышыю.

Тут людзі пачалі смяяцца і пытаць:

—Чым прышыеш, дзядзька?

— Мая бабуля шыла ніткамі і мяне так навучыла — адказваю.

— Вось гэтае самае, толькі ў Нараўцы ніток не дастанеш.

— Як-жа вы жывеце без ніток — пытаю.

— Вось так і жывем.

— Пераначуем, больш пачуем, — кажу, — пайду на абед, кашы нагатую.

Кашы ў нас, дзядзька, ніякой не купіш. У мінулым годзе была ячменная, а ў пяцігадовым плане, відазочна, кашы выкасавалі.

— Каўбасы куплю — упарта заявіў я.

— Калі хопіць грошай, дзядзька — адказвае пажылы мужчына і тыча мяне пад нос кружок каўбасы. —У буфеце ГС 70 злоты кілограм.

— Я-ж такую самую каўбасу ў Гайнаўцы па 37 злоты купіў.

— Гэта ў Гайнаўцы, а тут каўбасная фабрыка сабе нацэнку робіць, а ГС сабе. Калі гэтая каўбаса яшчэ праз адзін магазін пройдзе то лепш купіць парася ніж кілограм каўбасы.

— Ну, тады да пабачэння дарагія грамадзяне.

Прыходжу й Старое Лайкова і пытаю першага сустрэчнага:

— Скажы, добры чалавеча, дзе тут магазін ГС?

— Сёння закрыты, а заўтра чарга будзе цягнуцца аж да могілак, таму што цукар і соль прывезлі — растлумачыў сустрэчны.

— Значыць соль у вас з'яўляецца рэдкасцю?

— Яшчэ-б.

— Хто вас так забяспечвае? — пацікавіўся я.

— ГС ў Нараўцы.

Падзякаваў я чалавеку за інфармацыю і іду далей па вуліцы, бачу, а тут якаясь дзяўчынка адчыняе магазін.

Увайшоў я за ёю ды пытаю:

— Ці магу што-небудзь купіць? Не тутэйшы я, паненачка.

Паглядзела на мяне і адказала:

Карыстайцеся выпадкам і купляйце, там дзве бляшачкі ляшча ў памідоравым соўсе стаяць на паліцы.

— Выбару ў вас няма, — заўважаю.

— Як гэта? — абураецца яна — з гэтых двух бляшанак можна якую хочаце такую і выбраць, а потым выбірайце: купіць ці не, яшчэ можна выбраць ці запісаць што ў кніжку скаргаў ці не запісаць.

Паглядзеў я на дзяўчыну, намагаючыся адгадаць ці не бачыць яна часам маёй абарванай латы і бачком бачком, вышмыгнуў з магазіна.

Думаю, што добра было б паслаць у Нараўку і Старое Лайкова даладчыка, хай ён там раскажа каб людзі больш цікавіліся Суэцкім каналам а не дробязямі вясковай спажывецкай кааперацыі.

Дзядзька Лявонь

Пра Пячатку-Бюракратку

Просьбу напісаў Ігнатка,
У Грамадску раду йдзе.
Старшыня:—Паедзеш братку
Па пячатку ў павет.

Вельмі-ж важна твая справа,
І падаў назад: — Прашу,
Хай пячатку там пастаўяць,
А я потым падпішу.

Падзякаваў наш Ігнатка,
У кішэнь схаваў бланкет
І паехаў па пячатку
Вёрст за трыццаць у павет.

Хадзіў, шукаў стукаў у дзверу
Мо' сюды — мо' тут якраз.
Усім паказываў паперу,
Усе казалі: — Не да нас.

Ігнат у руцэ з паперай
Усе пакоі абхадзіў.
На другім наверсе ў дзверы
Пукае да старшыні.

Старшыня сядзіць у дыванах,
Паперу Ігнат падаў.
— Без пячаткі, грамадзянін,
Ніхто, не акцэптаваў.

Будзьце добры, у сваёй радзе
Хай пасведчыць старшыня.
Старшыня ў павеце радзіў,
Аж Ігнатка застагнаў.

І пайшоў, бо што-ж зрабіці?
Лепей ведае павет,
Што пячатку падлажыці
Упярод трэба ў грамадзе.

Йшоў Ігнатка да грамады,
У краме старшыню спаткаў.
— То-ж да Ваяводскай рады
Я табе ісці казаў.

Ідзе зноў Ігнат у горад,
У Ваяводску раду йдзе.
А там яму зноў гавораць:
— Хай пасвядчаць у грамадзе.

Павярнуў Ігнат да хаты,
Перад жонкай праклінаў:
— Пачакайце бюракраты!
У Міністэрства напісаў.

Адзін тыдзень, другі тыдзень,
Са два месяцы чакаў.
Аж нарэшце пад вялікдзень
На адкрытцы прачытаў:

— Паважаны грамадзянін,
Вашу скаргу разбярэм.
Сёння згодна са славамі
У Ваяводску раду шлем.

У гародзе рваў расаду,
Падыходзіць пісьманос:
— Ігнат, з Ваяводскай рады
Я вам сёння штось прынёс!

Выйшла Ігнатава жонка,
Падыйшоў яшчэ сусед.
Пішуць: «Надта справа тонка,
Адсылаем у павет...»

Чакаў Ігнат ды забыўся.
Расцвілі ўжо сады.
Зноў пісьмо, — узяў падзівіўся,
Шле павет да грамады.

Вось пісьмо у Грамадскай радзе
Старшыня спяшаць не стаў.
Клікнулі, — ужо снег стаў падаць
Ігнат у раду пачасаў...

Толькі адчыняе дзверы
У смех ударыў старшыня!
У руцэ трымаў жмут папераў:
— Ой, дурны з цябе Ігнат!

Ой, дурні! То-ж угнаенні
У нас прадае Гаэс!
А ты, брат, з сваім прашэннем
У Міністэрства аж палез!

Не сорам табе, Ігнатка,
Скаргі на мяне пісаць?
Глядзі: — трыццаць тры пячаткі
А ждуць на маю пячаць!

Міністэрства, усе Рады,
Бачыш, кожны сюды шле.
Усе пытаюць маёй рады,
Каб дазнацца — лжэш ці не...

Эх, галоўка, ты галоўка!
Малакемлівы Ігнат!
— Ужо бягу я па літроўку!..
— Вось не будзеш вінават...

А. СОШКА

Недаверлівасць

Малады доктар вярнуўся да хаты вельмі позна, пасля перапоўненага працай, цяжкага дня.

Жонка была ўжо ў ложку Ён палажыўся каля яе і кажа:

— Калі-б хто да мяне званіў па тэлефону — скажы, што мяне няма. За некалькі мінут звоніць вельмі ўсхваляваная пацыентка і хоча параіцца
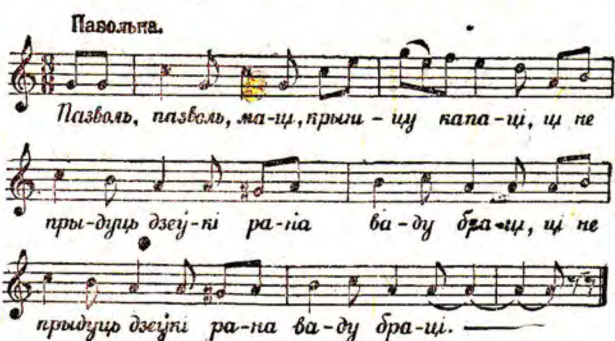
— Прабачце, мужа няма ў хаце, а я ўжо таксама ў ложку — кажа жонка доктара — Мо' я вам што параджу? Пацыентка расказала аб сваіх недамаганнях. Жонка па ціху пытае мужыка, што мае адказаць і за хвіліну падае парады.

— Вельмі вам дзякую — адказвае пацыентка, але скажыце мне вельмі прашу Вас: Ці гэты пан, што з вамі ляжыць ведае што-нібудзь па медыцыне?

(Шпількі)

ПАЗВОЛЬ, ПАЗВОЛЬ МАЦІ...

(народная беларуская песня)

Пазволь, пазволь, маці,
Крыніцу капаці,
Ці не прыдуць дзеўкі
Рана ваду браці.

Вось дзяўчаткі прышлі,
Ваду зачарпнулі,
А маю міленьку
Мама не пусціла.

Пазволь, пазволь, маці,
Карчму будаваці,
Ці не прыдуць дзеўкі
Туды пагуляці.

Вось дзяўчаткі прышлі,
Прышлі, пагулялі,
А маю міленьку
Мама не пускае.

Пазволь, пазволь, маці,
На луг пахадзіці,
Ці не прыдуць дзеўкі
Карагод вадзіці.

Вось дзяўчаткі прышлі,
Карагод вадзілі,
А маю міленьку
Мама не пусціла.

ГУМАРЭСКІ

„У Сцяпана"

У Сцяпана
Усё па плану:
Калі сеяць,
Калі жаць.
Толькі вось адно пагана,
Што, не выканаўшы плана,
Мог Сцяпан
Звыш плана спаць.

„Працерабіў"

Ён спаць у шапку не любіў.
Характар меў гарачы.
Зімою луг працерабіў...
Як трэба ў справаздачы.
Калі-ж касцы прышлі парой
Касіць на луг шырокі,
То бачыць: тут без тапароў
Не ступіш ані кроку.

М. СКРЫПКА

Анекдот

Людвіг XIV не звяртаў увагі на існуючую тады моду і ніколі падчас палявання не насіў муфты.

І вось аднойчы двух сялян спаткалі караля і адзін з тых вельмі здзіўіўся, што кароль не забяспечвае зусім рук ад марозу.

— Нічога ў тым здзіўляючага — сказаў другі селянін. Яму яны і так ніколі не змерзнуць, бо ўсё-ж у нашых кішэнях трымае.

(Шпількі)

Фюрэр

Гросэ майстар авантураў
Конрад Адэнаўэр фюрэр.
Дае загад для гестапа:
— КПД бярыце ў лапы.

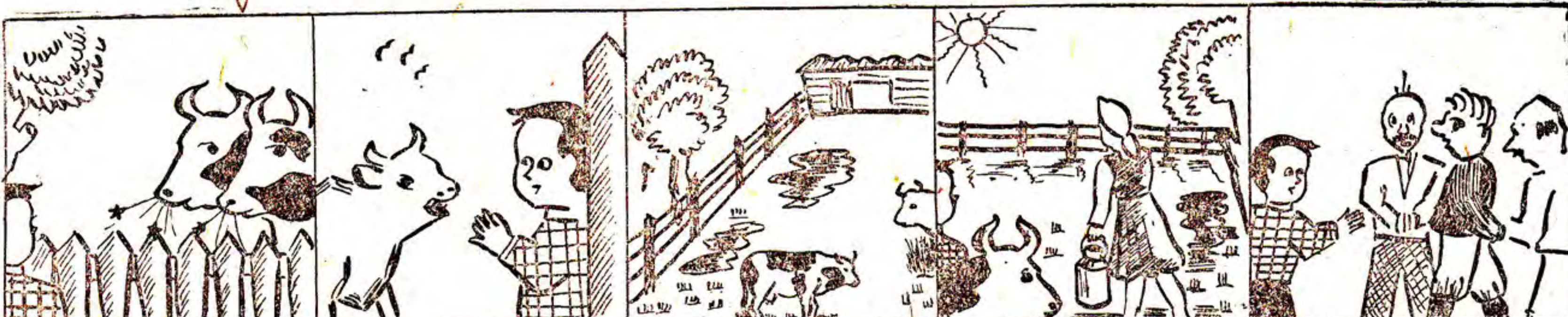

Апошні могіканін.

На партрэце Гітлер рады,
«Хайль» аддае для Канрада.
Шыпіць люты змей — брадзяга,
Варушыцца пад рэйстагам

ЯНКА МІРНЫ.

АГАФОН АБРОТКА ў МЕЛЯШКАХ

— Агафончык, будзь здаровы! —
Меляшкоўскія каровы
Разам дружна зарычалі:
— Мы-ж даўно цябе чакалі!..

Выступіў упярод бугай:
— Агафон — сябра, вітай!
Ды хутчэй за мной хадзі,
Як жывем мы — паглядзі...

На дажджы вось у аплотках
Пражываем мы, Абротка.
Трэці год няма аборы,
Ой, што-ж людзі з намі твораць!

Сахаркевіч нас прагнаў,
Старшыня нас не прыняў,
А грамадзянін Жвірко
Трымае нас за малако...

Агафон да калектыва:
— Не рабіце-ж, людзі, дзіва,
Каровы аб вас гавораць —
Пабудуйце-ж ім АБОРУ!

Орган ГП БГ-КТ РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул Кілінскага 7/1. Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку T-7-1851